

artelka

**Espazioen
gaineko langile
kontrola**

**«Proletalgo iraultzailearen helburu
estrategikoa lurralde osoaren gaineko
langile kontrola ezartzea da, edo nahi bada,
lurralde osoa langile kontrolpeko espazio
bihurtzea. Bere eginkizun historikoa, bada,
harreman sozial kapitalisten marko hertsian
uzkurturik dauden lan prozesu sozialak eta
ekoizpen baliabide erraldoiak printzipio
sozialisten arabera berregituratzea da»**

06

EDITORIALA

Arteka

Espazioen gaineko langile
kontrolaren garrantziaz

EDUKIA

10

ERREPORTAJEA

Paul Seijo

Gaztetxea, noren etxea?
Gaztetxeen ibilbideari
errepaso bat

32

ARGAZKIAK

Erraki

Okupazioaren aurkako
ofentsibaren aurrean,
espazioen gaineko
langile kontrola aldarri

38

ELKARRIZKETA

Arteka

**Gaztetxearen noranzkoa,
xedearen arabera**

Oier Salegi

Azpeitiko Gaztetxea

Bittor Altube

Abadiñoako Gaztetxea

Uxue Zamorano eta Markos Napal

Sugarra Gaztetxea (Lizarra)

60

ARGAZKIAK

Beñat Etxebarria

Birjabetzeko, antolakuntza

50

ERREPORTAJEA

Eneko Carrión

Distopia hurbiltzen ari da

66

ERREPORTAJEA

Arteka

**Jabetza pribatuaren
defentsa estrajudiziala**

Espazioen gaineko langile kontrolaren garrantziaz

EDITORIALA

Askatasuna da proletalgoa proletalgo egiten duen ezaugarri nagusietako bat, iraganeko gainontzeko klase sozial menderatuekiko ezberdintzen duena. Ez omen du inork ezertara behartzen antza. Juridikoki askea baita; inork legez menderatzen ez duena eta merkatuaren lehian nahieran parte hartzeko eskubide osoa duena. Balizko askatasun horren atzean, ordea, proletalgoak historian zehar menderatuak izan diren beste klase sozialekin partekatzen duen baldintza bat ezkutatzen da: ekoizpen bitartekoen gaineko jabetza eza. Proletalgoak ezin ditu bizitzeko behar dituen baliabideak eskuratu soldatapeko lan prozesuan murgiltzen ez bada. Bizi nahi badu, soldata behar du; eta berdin du horretarako bizitza galdu behar badu ere. Izan ere, ez dauka bestelako irtenbiderik: aginte kapitalistaren kontrolpeko ekoizpen bitartekoekin harremanean sartu ezean ezereza da, erabateko pobrezia baino ez.

Badago, ordea, proletalgoa proletalgo egiten duen beste ezaugarri bat ere, gainontzeko merkantzetatik ezberdintzen duena: langile borrokaz aginte kapitalistaren botere-dinamika oztopatzeko eta bere interesak defendatzeko duen gaitasuna. Izan ere, ezin daiteke irakurri proletalgoaren historia langile mugimenduarena irakurri gabe.

Balizko askatasun horren atzean, ordea, proletalgoak historian zehar menderatuak izan diren beste klase sozialekin partekatzen duen baldintza bat ezkutatzen da: ekoizpen bitartekoen gaineko jabetza eza

***Langile kontrolpeko
espazioekin behin-betiko
amaitu nahi duen ofentsiba
baten erdian aurkitzen gara,
okupazioaren erabateko
ilegalizazio saiakeraren
bitartez gauzatzen ari dena***

Hainbat izan dira proletalgoak aginte kapitalistaren aurka egindako altxamendu saiakerak, kapital metaketaren prozesu itogarrira lotzen duten kateak puskatzeko helburuarekin egindako borrokaldiak. Eginkizun horretan, elementu zentrala izan da historikoki aginte kapitalistaren kontrolpeko prozesu sozialen eta ekoizpen baliabideen gaineko zuzendaritza iraultzailea ezartzea edo, bestela esanda, ekoizpen- eta bizi-prozesuen gaineko langile kontrola ezartzea.

Marko horretan kokatzen da langile kontrolpeko espazioen existentzia, jabetza pribatuaren eta jabetza ezaren arteko tentsio iraunkorrean. Espazioaren gaineko kontrolarena ordea, ez da soilik indar antolatuen arteko gatazka politikoen emaitza, errealitate sozial zabal bat barnebiltzen duen fenomeno da. Langile kontrolpeko espazioak zuzenean proletalgoaren behar sozial zein politikoen zerbitzura dauden espazioak dira, historian zehar orotariko aktibitateak gauzatzeko eskuratutakoak: etxebizitzak, fabrikak, ekoizpenerako lur-eremuak, guneko sozial eta kulturalak, orotariko egoitza politikoak... Beharrian bezain beste adibide sar genitzake, baina, azken finean, jabetza pribatuaren eta elkartrukearen lege kapitalisten aurka indar proletarioaren bitartez eskuratutako espazioak dira denak.

Aginte kapitalistak, ordea, ezin ditu proletalgoaren autonomiari aukera irekiko dioten espazioak onartu; eta are gutxiago krisi testuinguru batean, non ordena sozialaren bideragarritasuna proletalgoaren sumisio osoa bermatzetik igarotzen den. Horixe da hain zuzen egungo egoera. Langile kontrolpeko espazioekin behin-betiko amaitu nahi duen ofentsiba baten erdian aurkitzen gara, okupazioaren erabateko ilegalizazio saiakeraren bitartez gauzatzen ari dena. Besteak beste, alderdi politikoen lege proposamenak, desokupazio enpresen areagotzea edota masa komunikabideen bitartez okupazioaren gainean sortzen ari den iruditegi kriminala ditugu frogatzat. Baina, dena den, langile kontrolpeko espazioetako egoerari erreparatzea besterik ez dago ofentsiba honek eragindako ondorio zuzenak antzemateko, babesgabatasunaren sintoma nabarmenenak ikusteko. Geroz eta handiagoak dira okupazio berriak burutzeko zailtasunak, geroz eta ohikoagoak gaztetxeen aurkako erasoak, geroz eta errazagoa nora joan ez duen familia bat kaleratzea, geroz eta errotuagoa jabetza pribatuaren printzipio klasista, eta geroz eta anekdotikoa goa ezkerreko alderdi aurrerakoien laguntza edo elkartasuna; finean, geroz eta zailagoa bihurtzen ari da langile kontrolpeko espazioen existentzia bera

***Espazioen artean elkartasuna saretzeko
hainbat saiakera burutu badira ere,
ez da inoiz denboran zehar iraun duen
babeserako instituzio eraginkorrik
kontsolidatu, eta, hortaz, ez da, nolabait
esanda, langile kontrolpeko espazioen
zaurgarritasun eta ezegonkortasun
estrukturalarekin amaitzea lortu***

eta, ondorioz, baita politika iraultzailea garatzeko azpiegitura-baldintzak egonkortzea ere. Izan ere, ikuspuntu militante batetik, langile kontrolpeko espazioak zerbait badira, ekinbide iraultzailearen gotorlekuak dira batez ere. Langile borrokaren berotan sortuak; eta, aldi berean, langile borroka bera sortarazi dutenak.

Esan bezala, proletalgoaren independentzia politikoa garatzeko aukerak irekitzen dituzten espazioekin bukatzea da azken finean aipatutako ofentsibaren helburu nagusietakoa; alegia, aginte kapitalistaren kontrolpetik ateratzen diren espazioak ezabatzea. Horrenbestez, proletalgoak soldatapeko erregimenaren barruan ezer gutxi topatzen duen honetan, bertatik kanpo ere ez du aurkituko sarbiderik bizitzeko edo politika egiteko behar dituen espazioetara; horretarako antolakuntza-baliabide eraginkorrez hornitzen ez bada, behintzat.

Antolakuntza horren nolakotasuna definitzean dago gakoa, ordea. Orain artean hainbat izan dira langile kontrolpeko espazioen errealitatea zeharkatu duten zailtasunak. Nabarmendu ditzagun bi. Batetik, XX. mendeko bigarren erdialdetik gaurdaino doan aro historikoan, langile kontrolpeko espazioak gehienbat erabilerarik gabeko eraikin huts zaharkituak izan dira, jabeentzat baliagarriak izateari

utzitakoak. Bestetik, espazioen artean elkartasuna saretzeko hainbat saiakera burutu badira ere, ez da inoiz denboran zehar iraun duen babeserako instituzio eraginkorrik kontsolidatu, eta, hortaz, ez da, nolabait esanda, langile kontrolpeko espazioen zaurgarritasun eta ezegonkortasun estrukturalarekin amaitzea lortu. Orain arteko gune okupatuak, bada, desalojoaren itzala etengabe jarraika izan duten eraikin zaharkituak izan dira oro har, haien garapenean muga nabarmenak aurkitu dituztenak.

Baiezta daiteke orain arte hegemonikoa izan den okupazio ereduarentzat ez dela izan guztiz beharrezkoa aipatutako mugekin edo zailtasunekin behin-betiko amaitzea. Zergatik diogu hau? Hain justu hemen zailtasun gisa seinalatzen ditugun baldintzetatik sortu zelako etxebizitzaren eta gune sozialen okupazioan oinarritutako kultura politiko hori: espekulazio urbanistikoak utzitako eraikin hutsak birziklatzea, gentrifikazioaren ondorioz hutsik geratu ziren herriak berreraikitzea, influentzia kapitalista zapaltzaileetatik kanpo espazio askeak irekitzea edota asanblada lokal eta horizontaletan bizi-esperientzia askatzaileak izatea... Horrelako helburuak dituen mugimendu batek biziraun dezake nolabait, babeserako instituzio eraginkorrik gabe, eraistear dauden periferiako eraikin abandonatuetan.

***Ikuspuntu politiko batetik,
langile kontrolpeko espazioak
prozesu horri ekarpen bat
egiten dioten ezinbesteko
azpiegitura-baliabideak
dira, instituzio burgesekiko
independentea den politika
proletarioaren gotorleku
nagusiak, alegia***

Auzia oso ezberdina da berriz helburu oso ezberdinak dituen mugimendu politiko batentzat: guretzat behar beharrezkoa da orain arte langile kontrolpeko espazioek topatutako mugak gainditzeko lan-tresnak sortzea, hau da, erronka handien neurrira egindako baliabide eraginkorrak sortzea. Izan ere, proletalgo iraultzailearen helburu estrategikoa lurralde osoaren gaineko langile kontrola ezartzea da, edo nahi bada, lurralde osoa langile kontrolpeko espazio bihurtzea. Bere eginkizun historikoa, bada, harreman sozial kapitalisten marko hertsian uzkuriturik dauden lan prozesu sozialak eta ekoizpen baliabide erraldoiak printzipio sozialisten arabera berregituratzea da, eta, hori, gaurdanik aginte kapitalistaren kontrolpean dauden ekoizpen- eta bizi-prozesuen gaineko zuzendaritza iraultzailea ezartzen joatetik igarotzen da, tokian tokiko eta gaitasunen araberrako borroka prozesuak abiaraiz horretarako. Ikuspuntu politiko batetik, langile kontrolpeko espazioak prozesu horri ekarpen bat egiten dioten ezinbesteko azpiegitura-baliabideak dira, instituzio burgesekiko independentea den politika proletarioaren gotorleku nagusiak, alegia.

Hausnartu dezagun beraz langile kontrolpeko espazioen defentsaz, okupazioaz, gaztetxez, eta funtsean, jabetza ezaz eta jabetzeaz. Izan ere, proletalgoak ekoizpen bitartekoak menderatu beharko ditu nahitaez, eta ez alderantziz, bere kondizio sozialarekin betiko amaitu eta gizadiaren *askatasun* unibertetsala erdietsi nahi badu. /

ERREPORTAJEA

GAZTETXEA, NOREN ETXEA?

gaztetxeen ibilbideari errepaso bat

Testua **Paul Seijo**

Gabari Gaztetxea /
LARRAUN / 1996-2004

Lau hamarkada ditu jada gaztetxeen historiak, eta oraindik ez da bere akabura heldu. Nonbait baztertuta zeuden eztabaidak berpizten ari dira Euskal Herrian, eta auzitan jartzen ari dira gaztetxeen, okupazioaren edota espazioen jabetze eta defentsaren nolakotasuna. Eztabaida horiei elementuak eskaini asmoz gaztetxeen fenomenoak izan duen ibilbidearen errepaso bat egingo da hemen, bereziki alderdi bat eramanez erdigunera: gaztetxeen artean izan diren koordinazio eta instituzionalizazio saiakerak.

Larraungo Gazte
Asanblada, Kubako
Iraultzari eta Egin
egunkariari elkartasuna
adierazten

XX. mende erdialdean egiturazko aldaketa nabariak bizitzen hasi ziren Europan eta AEBetan; ekonomikoak, estatuen konfigurazioari dagozkionak nahiz kulturalak. 1960ko hamarkadan langile mugimenduaren birmoldatze bat eragingo zuen belaunaldi gazte bat sortu zen, eta aldaketak proposatu zituzten mobilizazio ereduetan, aldarrikapenetan, antolakuntza-subjektuetan eta parte hartze politikorako ereduetan. Esperientzia horietan bilatu behar ditugu hurrengo hamarkadan zabalduko den espazioen jabetze, kudeaketa eta kontrol ereduaren aurrekariak, gaurko egunera arte heldu den okupazio eredu ustez politikoa^[1].

1960ko hamarkada luzean zehar izan ziren okupazio eredu berria aurreitxuratu zuten lehen esperientziak. Sorburu nagusia non kokatzen den zehaztea ezinezkoa den arren, 1968. urteak esperientzia horiek Europa erdialdeko herrialdeetan zabaltzen lagundu zuela esan daiteke. Dena den, eredu horren sorrera, garapen eta zabalpen definitiboa 1970eko hamarkadan eman zen, bereziki, bigarren erdialdean. 1970eko hamarkadan askatu zen krisi ekonomikoa ez zen nolanahikoa izan, eta ondorio politiko nabariak ere eragin zituen, gutxienez, Europako langile mugimenduan. Mendebaldeko langile mugimenduaren gehiengoa soldatari lotutako borroketan murgildurik zegoela, krisi testuinguruak horrekin apurtzea zekarten esperientziak sorrarazi zituen, gaitasun mobilizatzailerik esanguratsuekin zenbait kasutan. 68ko errebolta kulturaletako proposamenek eragin nabaria izan zuten, eta okupazio eredu aldaketa horien agerkari paradigmaticoa da. 1968ko biharamunak sortuko zituen Alemanian, Holandan edota Frantzian *Squatter* proiektu ezberdinak, baita Italiako okupazio esperientziak ere, tartean, *Centri Sociali*-ak direlakoak, gaurko zentro sozial autogestionatuen inspirazio iturri argiak.

Espazioen okupaziorako proposamen berri horiek nolabaiteko errebeldia forma berriak sortu zituzten. Iraultzaren eta exodoaren arteko zerbait ziren, baina bietako bat ere ez zinez; gizartearen barruko mikro-gizarte utopistak sortzea, baina ez eredu hori gizarte osora zabaltzea. Anarkismo berri baten eta situazionismoaren arteko filosofiak ziren okupazio eredu berria sortu eta «okupa» horien jarduna zehazten zutenak, baina zaila da batasun ideologiko zehatz bat definitzea proiektu horiei dagokienez. Are gehiago, okupazio eredu horren ezaugarrietako bat da estrategia politiko iraultzailearekiko bereizita gertatzen dela, eta beraz, egitura politiko eta klase interes kontrajarrien disputarako plaza bilakatzen dela espazio «liberatu». Dena den, esperientzia horiek partekatzen dituzte iden-

ALTSASUKO GAZTETXEA / 2019

tifikaziorako zenbait elementu, hala nola, identitate zeinu bilakaturiko asanblearismoa, autonomia eta autogestioaren kontzeptu eskusibista, arte eta estetika bat, jaiaren bidezko praktika politikoaren «desakralizazioa», edota informazio fluxu alternatiboak (kontrainformazioa).

1980KO HAMARKADA EDO LEHEN BILAKAERAREN HAMARKADA (1980-1992)

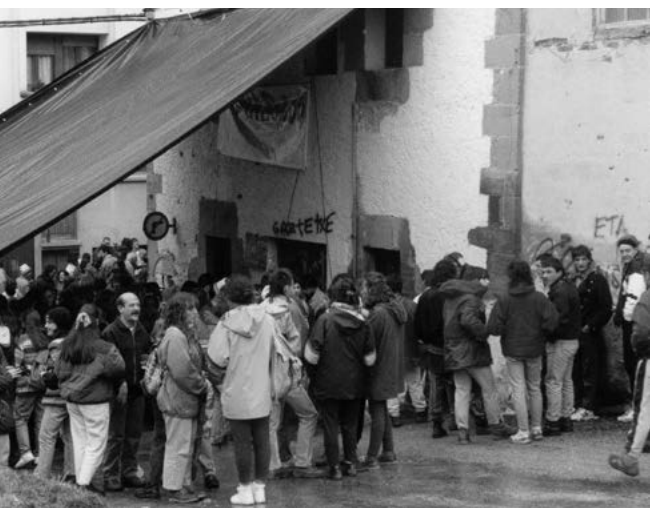
Euskal Herrira ezberdin eta atzeratuta heldu zen mugimendu berri horien olatua. Trantsizioan zehar Espainiako Estatuko ekoizpen-sistema marko europar batean guztiz integratzeko eta irabazien hazkunde iraunkorra berreskuratzeko beharrezko eta behin betiko berregituraketa ekonomiko eta politikoak gauzatu ondoren agertu ziren, 1980ko hamarkadan, okupazio eta autogestioaren lehen praktika

Okupazioaren fenomenoak aipatzean, edo are «okupazio mugimenduak» berba egitean, ez gara ari desjabetzearen fenomenologia osoak hitz egiten, baizik eta horren tipologia zehatz batez, 60ko hamarkadan sortzen hasia eta hurrengo hamarkadetan garatutakoa

ALTSASUKO GAZTETXEA / 1992-1993

Gaztetxeak sorreratik bertatik hasi ziren jarduerak eta ikuspegiak partekatzen aipatutako bide ezberdinen bitartez, eta 1984 eta 1986 artean izan ziren jada koordinaziorako aurreneko dinamika irekiak

Torreberri Gaztetxea / ZUMAIA / 2008

horrekin bat zetozen proiektuak (*squatterrak*). Urte askoren ondoren modu publikoan eta aldarrikatuan egindako lehen okupazioak izan ziren.

Euskal Herriko lehen «okupek» *squatter* ingelesak, *provoak*, *kabouterak*, *krakerak*, Italiako *Centri Socialiak*, *yipieak*, eta garaiko antzeko esperientziak hartu zituzten eredu bezala, baina badago berezitasun bat gaztetxeei dagokienez. Herrialde askotan etxebizitzari lotutako beharretik abiatu ziren, gero, helburu sozial eta politiko jakinei erantzun zieten proiektuak (zentro sozialak, okupazio eredu horren arketipoak). Euskal Herrian, ordea, *baby boomeko* lehen belaunaldien gaztaroa, gazteen langabezia tasa ikaragarria, lurraldearen eta espazioen birkatalogazio orokortua, belaunaldi arteko haustura kulturala, aisialdi ez instituzionalizaturako aukera falta, okupazioaren izaera berantiarra, eta beste horrenbeste faktore tarteko, gaztetasunean ardatutako (gainontzekoetan baino modu agerikoagoan) eta, batez ere, aisialdiaren bidez kanalizatutako mugimendu bat sortzea ekarri zuen: gaztetxeena. «*Euskadin dagoen Squat mugimendua jardueraren edo zerbitzu publikoetako zentroetarako okupazioa da. Etxebizitza gisa okupatutako etxeak ere badaude, baina okupatzaileek ez dute beren kasuaren berri eman nahi, eta, beraz, indargabetu egiten da balizko aldarrikapen-izaera*»^[2].

1970eko hamarkada bukaeratik baziren aisialdia autogestionatzeko espazio batzuk, baina jatorrizko izendapena badirudi 1983koa dela. Urte horretan okupatu zuten Donostiako Gazteen Etxea, izenaz gain, espazioa eskuratzeko prozeduragatik, kudeaketagatik eta erabileragatik esperientzia pilotua izan zena. Besteak beste, hogeitabat gazte talde, musika talde punky eta heavyak, antzerki taldeak, talde ekologista eta sexu askapenaren aldekoak, nahiz hainbat antolakunde politiko biltzen zituen batzorde bat sortu zen okupaziorako. Ohiko bihurtuko zen prozedura horrek gaztetxeen beraien jarduna ere goitik behera baldintzatzen zuen.

Adierazpen ezberdinak zituen amalgama kultural berri baten sorrera ekarri zuten krisi ekonomikoak, bazterkeriak eta heroina bezalako drogen kontsumo masiboak, ZEN planak eta kriminalizazioak nahiz Europatik zetozen hedonismo akrata eta probokazioaren ideologia berriek. *DIY* lemak, *No future* ideiek, eta *anti*, *post* eta *neo* aurrizkien orokortzeak norbanakoaren askapen inmediatean oinarritutako kultura post-autonoma sortu zuten, fanzineen, gaztetxeen eta gazte asanbladen, irrati librean eta Euskal Rock erradikalaren bidez hedatua. Agerkari horiek, beraz, elkarrekintzan ulertu behar dira ezinbestean. Lehen hamarkada honetan

behintzat, ideologia punkyaren gidaritzapean sortutako zirkulu musikalen, identitate eta azpikultura ezberdinen eta horien erlazio-sareen menpe zeuden gaztetxeak, besteak beste. Eferbeszentzia kultural eta artistiko baten testuingurua da, zeinetan ezinbesteko elementuak ziren azpikultura punky eta tribu ezberdinen presentzia, dadaismoaren ondorengotzatik sortutako adierazpen artistiko ezberdinak eta musika, gaztetxeak *Indiani Metropolitani* zirelakoan euskal bertsio bilakatuz.

Lehen gaztetxeen olatua ez zen txikia izan, batez ere kanal informatibo informalez osaturik zegoela pentsatzen badugu. Hamabost bat herri izan ziren hasiera batean gazteentzako lokalak eskatzen edo okupatzen hasi zirenak, eta nahiko jarraian autoizendatu ziren mugimendu propio gisan. 1984an sortu zen lehen koordinazio eta instituzionalizazio saiakera formala: Gipuzkoako Gazteen Eguna. Azkoitia, Zumaia, Lasarte, Oñati, Legazpi, Orereta, Donostia, Antzuola, Zestoa, Urretxu-Zumarraga, Beasain, Durango eta Ermuako asanbladak batu ziren, eta ekimen ludikoak eta jaia presente izanda, gaztetxeen ezaugarri komun batzuk adostu zituzten; hala nola, asanblearismoa, gazteria guztiari irekitako espazioak izatea, lokalak lortzeko helburuei erantzutea eta baldintzarik gabeko jardun propioetarako dirulaguntzak lortzea. Asanblada guztien arteko koordinazioa ere aldarrikatu zen.

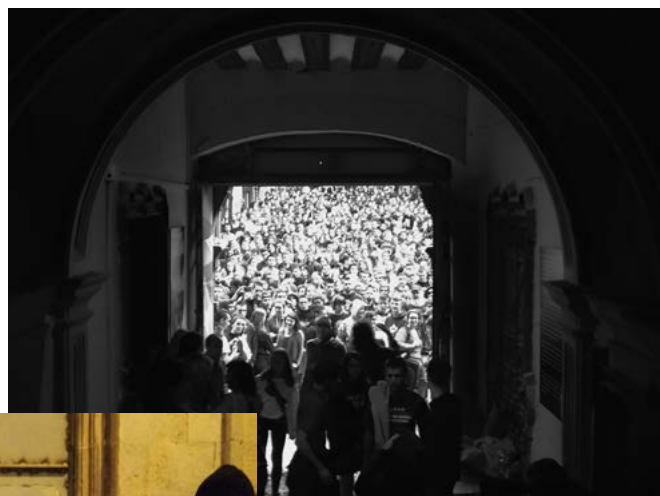
Gaztetxeak sorreratik bertatik hasi ziren jarduerak eta ikuspegiak partekatzen aipatutako bide ezberdinen bitartez, eta 1984 eta 1986 artean izan ziren jada koordinaziorako aurreneko dinamika irekiak. Gaztetxeen identitatearen zehaztapenean esanguratsuak izan ziren 1986an Orion egin zituzten Euskadiko Gazte Asanbladen I. Jardunaldiak. Gaztetxeen existentziaren zergatia, estatutu batzuen zehaztapena, langabezia, errepresioa eta *Squat* mugimenduaren gaineko zenbait hausnarke-ta landu zituzten, besteak beste. Horrez gain, erasoan aurrean protokolo lauso batzuk zehaztu eta okupazio berrien informazioa eman zen, eta gaztetxeak indartzeko eta zabaltzeko koordinadora baten sorrera ere izan zuten hizpide. Lehen Gazte Asanbladen Koordinadora formalak paper garrantzitsua bete zuen gaztetxe berrien irekieran.

Koordinadora horretan parte hartzen zuten eta koordinadorak bultzatzen zituen gaztetxeak eredu batekoak ziren, batez ere: *autonomia difusoa* zelakoaren eraginak zituztenak. Gazteriaren ezkerreko mugimenduetan zeuden gatazkak presente zeuden gaztetxeetan ere, eta sortutako mugimendu kontrakultural guztiarekin batera, gaztetxeak eta gazte asanbladak heueganatzeari eta horiek baliatzeari

Lore Etxearen eraisketa /
IRUÑA / 1992
© Blas Campos

Maravillas /
IRUÑA / 2018

DEUSTUKO GAZTE LOKALA / 90. hamarkada

DEUSTUKO GAZTE LOKALA / 2020

lotutako gatazka ideologikoak etengabeak ziren agente ezberdinen artean. *Gazteriak*^[3] aldizkariaren arabera, 1988an 50 gaztetxe eta gazte asanblada inguru zeuden, baina guztien arteko koordinazio praktikorik gabe. Aldizkari horretako elkarrizketa batean hiru gaztetxe mota bereizten dira: egote hutsari garrantzia ematen ziotenak, ekimen kulturalak erdian jartzen zituztenak, eta gaztetxe politikoa-koak. Azken horiek izan ohi ziren egituratuena, eta kolektibo eta jardura kultural ugari barne hartzen zituzten. Historian zehar gaztetxeen ezaugarria izan da uneko eragile politiko edo despolitizatzaileen indarraren arabera osatu izan direla bere izaera, jarduna eta beste gaztetxe eta eragileekin daukaten harremana. Ikus ditzagun, beraz, 80ko hamarkadan gaztetxeetan eta modu sektorialean antolatzen ziren eta beste borroka-ekimenetan zeuden korronte ideologiko nagusien jarrerak.

Batetik Jarrai zegoen, garaiko gazte antolakundeetan indartsuena. Gaztetxeen lehen fasean taktika ezberdinak baliatu zituen lekuan leku, tartean, erregelamentazioaren aldeko posizioak, gaztetxeetako jarduna kontrolatzen saiatzea, proiektutik alde egitea edota prestigioa kentzeko saiakerak. Gaztetxeen gaineko proiektu finkorik ez zeukan Jarraik, baina badirudi Estatuaren partetik zegoen gazteria-

rentzako aisialdi eta kultur eskaintza urriaren osagarri funtzioak esleitzen zizkiela, batez ere.

Ezker sektoreko beste talde batzuek ere bazuten zuzenean gaztetxeetan eragiteko gaitasuna. 1970eko hamarkadako indarrarekin alderatuta ahulago bazeuden ere, 80ko hamarkadan baziren oraindik, adibidez, troskismoarekin edo maoismoarekin identifikatzen ziren hainbat talde estra-parlamentario. EMK-k adibidez, hainbat saiakera egin zituen gaztetxeetako gazteria ihardeslea indartzeko edota horretaz baliatzeko. Zer Xabilau?, 1983an EMK-ren ekimenez Oñatin sortu zen udal hautagaitza (zeinaren programan Oñatiko Gaztetxe aitzindariaren aldeko aldarrikapenak egiten ziren), edota 1987an Donostian sortu zen Zirika gazte plataforma, okupazioaren praktika hauteskundeetarako baliatzeko saiakerak izan ziren, baina hauteskunde helburuez gain, gaztetxeetan ohikoa zen talde horietako ki-deen jarduna ere.

Bestetik, bazegoen autonomia-ostekoak edota libertarioak ziren kolektibo ezberdinen nahaste bat, gaztetxeei izaera politiko propio bat esleitzen saiatzen zirenak^[4]: Zirikatu taldea, Kenka, Patxa, *Resistente* kolektibo eta aldizkaria, 1970eko hamarkadako autonomo ohi batzuk, CNT inguruko baten bat... Tokian tokiko talde ezberdinek osatzen zuten joe-

Gaztenea /
ATARRABIA / 2012-2013

LAUDIOKO GAZTETXEA /
Ezkerrean, 1993an
Goian, gaur egun

ra hori, beraien arteko koordinazio eta koherentzia maila txikiarekin. Gaztetxeetatik autonomia propio baten sorrera, egunerokotasunetik abiatutako gizartearen kritika eta bizitza alternatibo baten sorrera ziren proposatzen zituzten ideietako batzuk. Lehen fase honetan, joera horiek izan ziren gaztetxeen arteko elkartzeko eta instituzionalizazio saia-kerak bultzatzen aktiboen ibili zirenak^[5]: Lehen Gazte Asanbladen Koordinadora; *Más o Menos* gazte-autonomiaren eta libertarioen arteko koordinazio saiakera eta, horren bidez, okupazioaren inguruko Orioko Asanblada (1988). Joera politiko zehatz bat eta autonomiaren gaineko kontzeptu zehatz bat zeukatenak batu ohi ziren esperientzia horietan, baina Orioko Asanbladako partaideen artean apurketa bat izan zen: autonomia difusioaren antzeko planteamenduak zeuzkatenak batetik, eta okupazioa behar material eta subjektibo propioen esperimentazio bezala ulertzen zutenak, bestetik. Koordinazio saiakera horietan espazioen jarduerak, garapen teorikoak, egoeraren analisiak eta izaeraren nolabaiteko definizioak hartu zuen garrantzia berezia, eta ez hainbeste espazioen defentsak.

Ikusten den bezala, beraz, badago beste sektore bat, gaztetxeen historian iraunkorra izan dena, eta garaiko indar-harremanen arabera dinamika sozial

Gaztetxeen ezaugarria izan da uneko eragile politiko edo despoltizatzaileen indarraren arabera osatu izan direla bere izaera, jarduna eta beste gaztetxe eta eragileekin daukaten harremana

LEGAZPIKO GAZTETXEA / 1989

Gaztetxe eredu baten eta autonomiaren kontzeptu baten zabalpen ia totalari deitzen zaio hemen monopolioa, post-autonomoen dekadentziatik sortutako identitatearen (gaztetxeroak) eta ENAMen interesen arteko aliantzatik sortua

LEGAZPIKO
GAZTETXEA /
Gaur egun

bat edo bestea indartzen zuena, baina aurreiritzi ideologiko batzuen pean beti ere: despolitizatzaileena. Horiek esperientzia eta behar subjektiboak erantzuteko baliatu ohi zituzten gaztetxeak, eta edozein motatako praktika politiko zein koordinaziorako saiakera blokeatu ohi zuten, gaztetxeak gizarte burgesean funtzio subsidiarioak betetzera bultzatuz. Sorreratik bertatik, eta bereziki hasierako urteetan, disputa ohikoa izan da gaztetxeen ikuskera guztiz despolitizatzailea eta politikoagoa dutenen artekoa.

Lehen fasearekin bukatzeko, aproposa izan daiteke CEMIC-en^[6] ikerketa baten emaitzak azaltzea. Beste hainbat konturekin batera, gaztetxeetako gazte mugimenduen porrotari lotutako hainbat faktore aipatzen dira: okupazio proiektuetatik kanpoko gazteekin konexioak erraztuko lituzkeen «parte hartze pedagogia» baten falta, barne gatazkak, zenbait sektore baztertzeko bokazioa eta espazioa kudeatzeko gaitasun falta. Ikerketa horren asmoa edozein izanik ere, gaztetxeen inguruan hausnartzerakoan, kontuan izateko puntuak dira inondik ere. Euskadiko Okupen Asanbladak garai bertsuan egingo zituen hausnarketekin antzekotasunak ditu, gainera^[7]: komunikabideen eta poliziaren eragina, kontrolatutako espazioetako baldintza penagariak, sektore batzuek garatzen duten bazterketa teoriko eta efektiboa nahiz drogaren agerpenaren ondorioak aipatzen ziren, baita *ghetto*etatik irten eta kanpoan babesa bilatzeko beharra ere, indarren korrelazioan modu positiboan eragiteko.

1990EKO HAMARKADA EDO GILTZARRI HAMARKADA (1992-2000)

1992. urtea espektakulu handien eta errepresio ikusgarriaren urtea izan zen. Bereziki Ezker Abertzaleko kideentzat, baina baita okupentzat ere. Asko izan ziren urte horretan hustu zituzten edo desalojo prozesu eta saiakerak jasan zituzten gaztetxeak: Laudio, Andoain, Sopela, Ibarrangelu... Guztietan enblematikoena eta esanguratsuena izan zen Bilbokoa, gaztetxeen historian mugarri izan zena. Hurrengo urteetan desalojoen mamuak ez ziren gelditu. Ordura arte okupazioaren aurrean izan zen definizio eza eta onargarritasun legal eta politikoa desagertuz joan ziren hamarkada horretan, alderdi politikoen ekimen propioz hasieran (PSOE, EAJ), eta Zigor Kodearen aldaketa bidez 1996an.

1990eko hamarkadako aurreneko bost urteetan *impasse* egoera bizi zuten gaztetxeek: zatiketak, belaualdi arteko arazoak, *gaztetxe* kontzeptu orokor baten falta... Gaztetxeen krisiak zerikusia zuen autonomiatik edaten zuten mugimenduen gainbehe-

rarekin eta, horri lotuta, gaztetxeetan eragiteko gaitasuna identitate baten erreproduktzio mugatuz joan zen. Dena den, aztergai interesgarria da 90eko hamarkada hasieran autonomoen ondokotasun batetik sortu zen Euskal Herriko etxe okupatu eta gaztetxeen koordinakundearen esperientzia. Talde honek, espazioen defentsarako talde latente bat izateaz gain, hausnarketa teorikoan aurrerapenak egin zituen, okupazioa askapen estrategia zabala go baten praktika bezala txertatzen saiatuz. Besteak beste, kulturaren mozorroa hartzen duen boterearen (burgesearen) ideologia errefusatzeko zuten, baita Iruñeko etxebizitzaren egoera aztertu ere: etxebizitzaren banaketaren klase izaera, biztanleriaren lekualdaketa eta zonifikazioa... Okupazioaren nolabaiteko birkokatze estrategiko horrek ez zuen izan okupazioaren izaera goitik behera aldatzeko zorterik ordea.

Horrez gain, Ezker Abertzalearen egokitzapen prozesua gehitu behar zaio horri guztiari. Jarraik paper nabarmena bete zuen, ez bakarrik Ezker Abertzalea berrosatzen, baita, hala nola, ENAM konglomeratuaren eta okupazio proiektuen arteko harremana birdefinitzen ere. 1980ko hamarkadako rock erradikalarekin lortu zuen bezala, eta intsumisio mugimendurekin saiatzen ari zen bezala, haren apustua izan zen gaztetxeen mugimenduaz jabetzea edo beretzat funtzional bihurtzea. Jarrai nahiz Herri Batasuna okupazio proiektuak babesten hasi ziren. Hamarkada bukaerarako, Ezker Abertzaleak gazte mugimenduaren monopolio ia osoa eskuratu zuen, gaztetxeak barne, noski^[8].

Zigor Kodearen aldaketak, ordea, 1996-2001 urteen artean, eragin suspertzailea izan zuen okupazioaren zabalpenari eta babes sozialari dagokionez Espainiako Estatuan^[9]. Errepresioa jasan bai, baina urte horietan jarduna zabaldu zuten, agenda politikoan garrantzia hartu zuten, eta ordura arteko mobilizaziorik ikusgarrienak (kopurua zein indarkeria maila kontuan hartuta) egin zituzten. Euskal Herrian ere halaxe gertatu zen, gaztetxe eta asanblada berri ugari sortu ziren, eta horien arteko koordinazio saiakerak ere bai: EHEGOK (Euskal Herriko Etxe eta Gaztetxe Okupatuaren Koordinakundea) izan zen nagusietako bat, Ginebrako *Interquat* inspirazio zuen sarea. publikoki oso esanguratsua izan ez arren joera bateko okupazio proiektu askorentzat garrantzia handia izan zuen barne mailan; KGB (Bizkaiko Gaztetxeen Koordinadora) ere hamarkada horretan sortu zen, BOMen aurrekaria; eta Gipuzkoako gaztetxeen artean ere koordinazio saiakerak izan ziren.

Garai honetan zabalduriko koordinazio saiakera

**EGIAKO
GAZTETXEA /**
1987-1992

Ametseneia /
EGIA /
2005

gehienek okupazio prozesuak erraztu eta defentsara bidean komunikazioak hobetzea zuten helburu nagusi, horretarako, okupazio esperientzien jakintza eta irakaspenak sistematizatu. Lege aldaketak nabarmen eragin zuen horretan. Asko zabaldu ziren okupazio eskuliburuak, eta Internet bidezko lehen komunikazio sareak ere sortu ziren. Esperientzien metaketa horrek ahalbidetu zuen hamarkadako bigarren erdian gaztetxe proiektuak horrenbeste zabaltzea (adibidez, Durangaldean bakarrik, Elorrio, Otxandio, Abadiño, Atxondo, Berriz eta Durangoko gaztetxeak ireki ziren). Gaztetxeen izaera ez zen jada hainbeste jartzen auzitan, Ezker Abertzalearen eta post-autonomoen dekadentzia identitarioaren arteko aliantza gatazkatsuak homologatutako mugimendu bilakatu baitzen.

Aipaturiko paradigma aldaketa horren guztiaren erdian, eta orduko belaunaldi aldaketa eta aldaketa kultural orokorre lotuta, gaztetxe eredu berri baten sorrera aipatu beharko litzateke. Eredu horrekin, ardatza gazterian eta gazteriararen kontrakulturetan kokatu ordez, auzoetan eta herrietan kokatzen saiatu ziren. Gazteria albo batera utzi gabe, espazio geografikoak garrantzia hartuko zuen, hau da, bertan errotzea eta aldaketa kulturalak eta jokamolde aldaketak han bilatzea. Esponente nagusiak izan ziren Iruñeko Euskal Jai (1994-2004) eta Bilboko Kukutza III (1998-2011), baina gainontzeko gaztetxeen iruditegi eta jardun orokorrean eragin nabaria izan zuten.

2000KO HAMARKADA EDO MENDE BERRIKO HAMARKADA (2000-2011)

Mende berrira oso osasuntsu sartu ziren okupazio proiektuak, edo behintzat, presente eta aktibo. Babes sozial handia lortu zen urte horietan eta horren erakusgarri da, besteak beste, horren asimilatura dauden sindikatuek ere babesa erakutsi izana praktika horri^[10]. Baina, 2000ko hamarkadan zehar, Ezker Abertzalearekiko dependentzia apurto ordez, handitu egin zen. Ezker Abertzaleak, 1998. urtearen osteko bere paradigmaren, eta bere kontrako ofentsiba errepresiboaren ondorioz, jarrera bereziki zentripetua hartu zuen, eta gaztetxeen mugimendua ere, praktikan, bere appendize bilakatu zen.

Hamarkada hasieran gazte mugimendu abertzaleak bazuen indarra eta, horri lotuta, gaztetxeek ere bai. Hainbat izan ziren garai horretan okupatutako gaztetxeak, eta hamaika koordinazio saiakerak ere. Saiakera horiek oinarri zituzten helburuak 1990eko hamarkadako bigarren erdian zehaztutakoan antzekoak ziren: komunikazioa eta okupazioak tekniko-laguntzea. Dena den, kanpaina aldarrikatzaileak

ere eraman ziren aurrera, etxebizitza eskubideari lotuta, esaterako. Euskal Herriko Okupazio Biltzarra, Euskal Herriko Gaztetxe eta Gazte Asanbladen Mahaia edota Koordinadora, edo Gaztetxe eta Gazte Asanbladen Gida maila nazionalan egingako zenbait saiakeraren emaitzak izan ziren. Baina sekulako loraldia izan zuten eskala txikiagoko saiakerek ere: Ezkerraldeko, Durangaldeko, Deba-goienako, Iruñerriko, Uribe Kostako, Goierriko eta beste hainbat eskualdetako koordinadorak sortu ziren, baita, BOM, Ipar Euskal Herriko Gaztetxeen Koordinadora^[11] edota NAGA ere. Egitura propioak garatzeko ezintasunetik, eta beste mugimendu politiko batzuekiko ezinbesteko dependentziagatik, testuinguru horretan, oso aldakorrek eta sarritan bizi laburrekoak ziren saiakera horiek.

Pentsatzekoa denez, hamarkada horren azken aldian, eta Ezker Abertzalearen baitako transformazioen harira, agortutako paradigma eta blokeo aro batean sartu ziren gaztetxeak ere. 2000ko hamarkadaren amaiera gisan ezar daiteke Kukutza III gaztetxearen huste eta eraistea, Ezker Abertzale Ofizialistaren desagerpen prozesuarekin batera, fase berri bati ateak irekiz.

2010EKO HAMARKADA. GILTZARRI BERRI BATEN HAMARKADA? (2011-2020)

Bukatu berri den hamarkadaren garapena esanguratsua izan da. Ezker Abertzalearen behin betiko konbertsioaren osteko lehen urteetan espazio sozial militanteetan eta taula politikoan eragiteko gaitasun handia zuen Ezker Abertzaleak, eta besteak beste horrek, garaian zabaldutako mobilizazio eredu bereizgarrien (15M edota PAH Espainiako Estatuan) hedapena saihestu zuen Euskal Herrian^[12]. Hamarkada horretan olatu argirik izan ez bazen ere, proiektu berriak sortuz joan ziren gutxika. Dena den, desalojo forman baino, jardunaren gutxitzean eman zen proiektu horien itzaltzea; izan ere, gaztetxeak kulturalki, ideologikoki eta politikoki Ezker Abertzale Ofizialistak bereganatu izanak, azken horren inboluzio prozesuari men egin behar izatea eragin du. Are gehiago, gaztetxeen aurreneko urteetako jardunaren eragile nagusi zen dinamika kontrakulturala lurperatuta, eta gainontzeko eragile politikoak ezereztuta gelditu ostean.

Desalojo eta bestelako erasoei dagokienaz, defentsarako gaitasun propioak ahulak izan dira, eta gaztetxeen historian ohikoa izan den bezala, lekuan lekuko babesetik eta indarrekiko dependenteak. Defentsa gaitasunik eta oihartzun mediatikorik gabeko husteak izan dira gehienak. Izan da, ordea, entzute handia lortu duenik; Iruñeko Maravillasena

Pinupe Gaztetxea /
LIZARRA / 2003

Sugarra Gaztetxea /
LIZARRA / 2021

edo Donostiako Kortxoenearena, esaterako. Kasu horietan mobilizazio handiak eta eskala nazionaleko borrokak piztu baziren ere, lokalistak ziren dinamikaren formari dagokionez, eta ez zuten etorkizunerako indar metaketa egonkorrik ahalbidetzen. Egitura politiko eta komunikatibo ezberdinek egindako apustuen menpekoak ziren.

Horri lotuta, 2010eko hamarkadako lehen erdian, gaztetxeen arteko koordinazio saiakera gutxi eta eskala txikikoak izan ziren. Laudion egindako gaztetxeen arteko topaketak izan ziren lehen saiakera bat, eta horren ostean etorri ziren Oñatikoa edo Iruñekoa ere. Azken urteetan gaztetxe askok mendekotasun organikoak ere bazuen Ezker Aber-

tzale Ofizialistarekiko, baita azken horrek nolabaiteko erantzukizun bat ere gaztetxeen gainean. Hor-tik sortu ziren hainbat saiakera (Gaztetxeen Gida, Gure Kabuz Ala Hil proiektua...), tartean, Gazte Eraiki ekimenaren barneko gaztetxeei buruzko dinamika. Monopolioa berrestera eta organizatiboki indartzera begira sortutako azken esperientzia horrek, ordea, oso bestelako emaitzak utzi zizkion Ernai antolakundeari.

Azkeneko hori ofizialismoaren hegemonia ideologiko eta kontrol organikoaren galera progresiboaren erakusgarri bada ere, ez da adierazgarri bakarra izan. Beste hainbat zirkulu militanterekin batera, gaztetxeek, horien bueltan izan ohi den informazio, proposamen, eztabaida eta militanteen zirkulazioa medio, ezaugarritze estrategiko berrituak eta antolakuntza proposamen propio eta independenteak dituen mugimendu politiko berri baten sorrera ahalbidetu dute. Mugimendu Sozialistak gaztetxeak behar izan bazituen bere burua sortzeko eta lehen garapen baterako, gaztetxeen gaineko proposamen berriak eta kontzeptu aldaketak ere proposatu ditu, agente esanguratsu bilakatuz. Hamarkada bukaerako aldaketa ideologikoen adierazle izan ziren herrialde ezberdinetan egindako gaztetxe eta gazte asanbladen topaketak, esaterako.

Defentsa propioa antolatzeari lotuta ere izan da proposamenik. *Squatting* proiektuetan hezitako kidego batek espazio horien babesgabetasun hazkorrekin apurtzen hasteko saiakera bat proposatu zuen, eta 2019an Erraki sortu zen Gune Autogestionatuen Babes Sare bezala, defentsa antolatzeko

kultura berri bat planteatuz. Espazioen autonomia erreala eraikitzen hasteko antolakuntza saiakera bat da, zehazki, espazioen gaineko kontrola gara-razi dezaketen baldintza eta eraso zuzenen aurka, klase bezala modu independentean erantzuteko proposamena. Errakik hasieratik lortutako harre-ra onak erakusten du gazteteetan nabarmena zen transformazioa, izan ere, sortzen ari ziren tipologia berri bateko proposamenek guztiz aldatu zituzten gazteteetako indar-harremanak. Jabetzari lotuta-ko problematika komun batean identifikatzea eta horrekiko modu kontsekuentean jarduteak nahiz defentsari lotutako konpromisoaren eta diziplina-ren beharra ulertzeak, autonomiaren (eta autoges-tioaren) ikusmolde osatuago eta erreallago bat sor-tzea eragin zuten, eta horretan sakontzen jarraitu du Errakik.

Azkenik, proposamen berriak ere egin ditu Erra-kik iragan hamarraldiaren azken pausoetan. Kon-tzeptu estrategiko berritzaile bat batetik, alegia, Langile Kontrolpeko Espazioena^[13] (bere burua ere LKEen Babes Sare bezala birbataituz), eta koiun-tura orokorrari erantzuteko kanpaina politiko bat bestetik, okupazioaren kontrako kanpaina media-tiko, juridiko eta praktikoari aurre egiteko. Ikus-teke dago Errakik bere potentzial politiko guztia garatuko duen edo ez, baina Langile Kontrolpeko Espazioen biziraupena bermatuko bada, gaitasu-nen antolakuntza eraginkorrek ahalbidetu duelako izango da.

ONDORIO POLITIKO BATZUEN ZIRIRIBORROAK

Gazteteen ibilbidearen berrikuste orokor bat egiteko saiakera bat izan da lan hau, horretarako, garai bakoitzeko elementu orokor eta esanguratsue-tako batzuk hartuta. Ez dago esan beharrik gazte-txe bakoitzak historia propioa duela eta orokorta-sunaren barruan salbuespenak badirela. Ikerketaren emaitzen inguruan egindako hausnarketa orokor batzuk plazaratuko dira orain, kaleko eztabaidak termino arrazionalen ematera begira ekarpen txi-ki bat egiteko asmoz. Gertaera historikoetatik ere gaurko jardunerako ikaspenak ateratzeko asmoz.

Ikerketan zehar argi ikusi da gazteteen iza-e-ra pururik eta aurrez determinaturik ez dagoela. Gazteteak testuinguru historiko zehatz batean eta hipotesi teoriko batzuen ondorioz sortzen diren arren, momentuan momentuko eta lekuan lekuko indar-harremanen arabera aldakorrek izan dira eta praktika eta teoria bat ala beste garatu dituz-te. Norbaitek esan dezake indar-harremanek (klase gatazkak) gazteteen izaera determinatzen dutela

Hori da, zenbaiten iritziz, gazteteen magia, potentzialtasuna eta esentzia: neutraltasuna. Baina jakina da neutraltasuna fikzioa dela interesen talkan oinarrituriko gizartean

esatea ezer ez esatearen beste dela, hori bera baita gizartearen osotasuna determinatzen duena. Bai-na bada berezitasun bat gazteteen kasuan. Orain arteko gazteteen ezaugarri nagusia mugimendu politiko propio batean formalki eratzeko izan du-ten ezintasuna da, eta beraz, sektore ezberdinen arteko sokatirarako plaza publiko bilakatzen di-rela. Hori da, zenbaiten iritziz, gazteteen magia, potentzialtasuna eta esentzia: neutraltasuna. Bai-na jakina da neutraltasuna fikzioa dela interesen talkan oinarrituriko gizartean. Errealitatean pro-posamen eta eragile politiko edo kontrakulturalen edota subjektibitate ezberdinen arteko harremanak zehazten du proiektuaren edo espazioaren izaera (hau da, bakoitzaren eragiteko gaitasunak eta erre-sistentziak: indar-harremanak). Baina, are gehiago, barneko indar-harreman zehatzak ere prozesu so-zial zabalagoen barruan ulertu behar ditugu, hala nahi izate hutsak ez baitu ahalbidetzen gizarte-aren osotasunetik kanpo kokatzea (eta beraz, klase arteko indar-harreman internazionalaren barruan kokatzen dira, bere gizarte- eta lurralde-eskaleta-ko zehaztapenekin). Espazio bat jurisdikzio burge-sari kontrajarrita eskuratu izanak ez du esan nahi espazio horretan indarrean dagoen jarduna gizar-te burgesaren dinamika zabalek determinatzen ez dutenik. Zentzu horretan, gazteteen ustezko neu-traltasunaren eta autonomiaren ideia ere, bertako indar-harremanek determinatutako kontsentsu so-zial batek sortzen du, garai historiko zehatz batean ideologian materializatuta.

Autonomia terminoa oso erabilia izan da gazte-txeetan, baina nahiko lausoa eta zehaztugabea ere izan da. 68. urtearen osteko mugimenduen kumeak dira gazteteak, eta mugimendu horien ezaugarriek

Manuela Gaztetxea eta
desalojo ostea /
ZARAUTZ / 1999-2001

**AZPEITIKO
GAZTETXEA /**
2000

Okupazioaren kontrako ofentsiba mediatiko, juridiko eta parapolizialaren testuinguruan, eta gorago aipaturiko baldintza historikoen desagerpen aroan, beraien izatea nola bermatu modu geldian pentsatzera behartuta daude

diskurtso eta praktika desklasatu batera eraman ditu (subjektibitate pertsonaletik abiatzea politika, subjektu independenteen teoriak, identitateen eraikuntzatik planteatzea jarduna, eta abar). Horatik sortzen da, definitua eta formala ez den arren, onarpen orokortua duen autonomiaren kontzeptu lokalista, eksklusibista, eta subjektiboa. Autonomoa jada ez da langileria, baizik eta nukleo lokal bat. Autonomia jada ez da dinamika burges zabalekiko modu independentean jardutearen ondorioz langileria antolatuaren partetik dinamika sozial gero eta zabalagoen jabetza eta kontrol progresiboa, baizik eta kolektibo murriztu batek auzi propio eta eskusibo batzuen gaineko erabakiak hartzeko gaitasuna. Autonomiaren eraikuntza ez da boterearen eraikuntza terminoetan ulertzen, baizik eta identitate baten eraikuntza modura, ulertu gabe dinamika sozialen osotasuna mende hartzeko gaitasuna daukan Kapitalaren dinamikaren mende daudela horiek ere. Gazteteen historian, post-autonomo eta libertarioek egin zituzten autonomiaren gaineko teorizazioak garatuenak, 1980ko hamarkadatik 1990eko hamarkada erdialdera bitartean. Hala nola, gazte autonomia baten eraikuntzaren aldeko apustua egin zuten, baina praktikoaz gain, porrot teorikoa ere agerikoa da: gazteria ez da autonomia propio baten eraikuntzarako subjektu nahikoa, beraz, are gutxiago horren adierazpen minoritarioak diren gazteteak. Autonomia hori ez bada langileriaren botere politiko propioaren eraikuntza progresiboaren (sozialismoa) terminoetan ulertzen, nukleo lokalarekiko esternoa den dinamika sozialetara azpiratu beharko da etengabe (izan programa politiko zehatz batera, edo edozein motatako dinamika burgesera, adibidez, desalojo bat), zeinaren gaineko inolako kontrolik ez duen.

Askok luza gaitetze gaztete askok izan duten eta duten autonomiaren ulerkera erredukzionista sorrarazten duten baldintza historikoen inguruan. Alderdi bat ekarriko dugu erdira, ordea: espazioen defentsa edo desalojoen aurrean Langile Kontrolpeko Espazio izaerari eusteko moduak. Legearen zehaztasun falta eta nolabaiteko onargarritasuna, elkarreraginean garatutako gazte kontrakultura

zabal bat izatea, babes egitura garrantzitsuak osatzen zituzten beste mugimendu politiko batzuen existentzia, mobilizazio sozial erlatiboki orokortu baten egoera, gaiaren gaineko trataera mediatiko zehaztugabe eta aldakorra... Hainbat faktorek ahalbidetzen zuten espazio okupen defentsarako antolaketa espontaneo, errizomatiko, koiuntural eta informalak sortzea, eta noizbait bere fruituak ere eman zituen horrek.

Historian zehar metodo horien eraginkortasuna eta ondorio politikoak zer nolakoak izan diren baloratzera sartu gabe ere, autonomia desklasatuaren defentsa metodoak kolokan daude okupazioaren kontrako ofentsiba hazkorreko garai honetan. Espazioen lege kanpoko jabetzan oinarrituriko proiektuak hausnartzera bultzatzen ditu errealitateak: okupazioaren kontrako ofentsiba mediatiko, juridiko eta parapolizialaren testuinguruan, eta gorago aipaturiko baldintza historikoen desagerpen aroan, beraien izatea nola bermatu modu geldian pentsatzera behartuta daude. Zentzu horretan, ezinbestekoak ari dira izaten Errakiren antolakuntza bitartekoak, aurrerapen teknikoak, garapen teorikoak eta mobilizazio proposamenak. Gazteteen autonomiaren eraikuntza langileriaren autonomiaren eraikuntza da, eta asmo hori adierazi du Langile Kontrolpeko Espazioen Babes Sareak.

Bukatzeko, eskerrak eman erreportaje hau idazteko ezinbesteko izan diren informazioa, esperientziak eta pasarteak modu zuzen edo zeharkakoan konpartitu dituzuenoi, eta bereziki, urte hauetan guztietan borondate iraultzailez gazteteetan lanean ibili zaretenoi. Borondate iraultzaile hori hauspotzera begira baliagarria izan daitekeelakoan egin da ikerketa hau, gazteteen gaineko hausnarketa eta berregokitze baten beharraz konbentzitu, horien ibilbidearen ikuspegi orokorrak gaurko gazteteen egokitasunaren inguruan pentsatzeko elementuak eskaini ditzakeelakoan. Eztabaida ez dadila, beraz, erreportaje honetako elementuetan zentratu, eta har dezala garrantzia transformazio sozial sakon eta askatzaile baten prozesuan gazteteek bete dezaketen paperaren gaineko pentsatze arrazionalak. /

OHARRAK

1 Okupazioa espazio bat jabetza pribatu burgesaren jurisdikzioarekiko kontrajarriz birjabetzea dela ulertzen badugu, langile mugimenduaren tradizioetan oso luzetik datorren praktika dela ikusiko dugu. Boterearen eskuratzeko gradual baten estrategiari lotuta, ohikoak izan dira etxebizitzaren, ekoizpen-zentro eta lurren, lan politikorako espazio eta egoitzen, zein lurralde zabalen desjabetzea eta hartzeak. Horrez gain, klase zapalduak behar erreproduktiboetarako modu espontaneoan espazioak birjabetzea ere etengabea izan da historian zehar. Hala eta guztiz ere, gaur-gaurkoz, okupazioaren fenomenoak aipatzean (gaztelaraz sarritan k-rekin idatzia), edo are, «okupazio mugimenduak» berba egitean, ez gara desjabetzearen fenomenologia osoari buruz hitz egiten ari, baizik eta horren tipologia zehatz bati buruz, 1960ko hamarkadan sortzen hasitakoa eta hurrengo hamarkadetan garatutakoa. Autogestioaren eredu erreduktionista eta autodefentsa molde lokalista izan daitezke eredu horren nortasunaren ezaugarrietako batzuk, praktika politikoarekin eta ikuskera estrategikoarekin (edo horien existentzia ezarekin) korrelatiboak direnak.

2 Encuentro de gaztetxes. (1986). *Resiste*, 2. (1986ko Orioko I. Euskadiko Gazte Asanbladen Jardunaldietako eztabaida eta adostasunen balorazioako artikulua).

3 Etorre, Gaztetxes y Gazte asanbladas: La lucha por un espacio vital. (1988 irailak 8). *Gazteria*.

4 Bereziki 1980ko hamarkadan izan zuten indarra eta eragiteko gaitasuna, baina aipatutako saiakerak saiakera, ia lekuan lekuko posizioetara mugatzen zen. Garai horretan gaztetxerik politizatuenak eta egituratuak inguru horretako kideek dinamizatutakoak ziren, eta erasoan aurrean antolakuntza gaitasunik handiena ere buelta horretakoek adierazi zuten, esate baterako, Oreretako eta Bilboko gaztetxeak. Gaztetxeen potentzial politiko propioa eta autonomia bultzatzen zutenek dekadentzia operatibo nahiz teorioko argia bizi izan zuten hurrengo hamarkadetan. Eta, ironikoki, joera despolitizatzaileekin bat egin zuten eta, beste agente batzuen aurrean (Jarrai), jarrera erresistentzialista eta identitarioa erakustera mugatu ziren.

5 Gaztetxeen koordinadora oro bezala, horiek ere, gaztetxe guztien arteko koordinazioa baino, ideologia partekatu bat zeukaten koordinazioa izan ziren, bereziki gaztetxeak gazte autonomia baten sorrerarako elementu bezala ulertzen zutenena. Proposamen post-autonomoen existentziarako kanal ezinbesteko bilakatu ziren gaztetxeen bidez sortutakoak.

6 CEMIC, *Redes sociales y juveniles en Donostia*, Vol. III, «El caso de los Gaztetxes» (1990).

7 Euskadiko Okupen Asanblada 1991n sortu zen, bereziki, etxebizitza proiektuak bultzatzeko. Udal hauteskundeak baliatuz *Derecho a techo* kanpainarekin aurkeztu zuten haien burua eta, testuingurua baliatuz (etxe hutsak, alokairuen kostu altua, gizarte asistentziaren eraginkortasun falta...), okupazioaren praktika indartu zitekeela ulertzen zuten. Besteak beste, okupaziorako eskuliburuak osatu zituzten. 1990eko Squatterren Nazioarteko Kongresuko (Hanburgo) hausnarketatik ateratako ondorioez ari gara goiko puntuak aipatzean.

8 Gaztetxeen monopolio horrek ez zuen zertan espazioaren kontrol zuzenaren forma hartu, kontrol ideologikoarekin nahikoa zen. Gaztetxe eredu baten eta autonomiaren gaineko kontzeptu baten zabalpen ia erabatekoari deitzen zaio hemen monopolioa, post-autonomoen dekadentziatik sortutako identitatearen («gaztetxeroak») eta ENAMen interesen arteko aliantzatik sortua: tokian-tokian jardungo zuten batez ere, sozializaziorako eta arte eta musika adierazpen ezberdinen zentro nagusia izanik. Aldi berean, salaketa kanpaina eta kanpaina ideologiko propioak eramango zituzten aurrera, baina mugimendu politiko propio eta independenterik (horrek eskatzen duen antolakuntzaren konplexutasuna kontuan izanda) sortzeko gaitasunik gabe. Beraz, sortutako potentzial horren fruituak eraikitako printzipio ideologikoekin bat egiten zuen eta, nolabait, mugimendu politiko propio eta egituratua zenak jasotzen zituen; kasu honetan, Ezker Abertzalea. Bere dekadentzia eta horretarako ezintasunak adieraztean, gaztetxeak desagertu daitezke edo beste dinamika sozial zabalago batek monopoliza ditzake, izan fakzio burgesen batek edo izan mugimendu iraultzaile batek. Bestalde, gaztetxeak Ezker Abertzalearekin lotzen zituen iruditegi soziala eraikitzeko, paper garrantzitsua izan zuten masa-komunikabide

handiek ere, poliziaren kriminalizazio saiakerekin batera (Espainiako Estatuko hainbat Zentro Sozial ETArekin lotzen saiatuz, adibidez).

9 Besteak beste, 1995 inguruan Espainiako Estatuko kolektibo ezberdinen koordinadora bat sortu zen Zigor Kode berriari aurre egiteko asmoz, eta Bartzelonan eragin berezia izan bazuen ere, bazeagoen Euskal Herriatik parte hartzen zuenik.

10 *Etxebizitza denontzat okupazioa bultzatuz* izeneko dokumentu bati egiten zaio erreferentzia hemen. 2000. urtean hainbat eragilek sinatu zuten: CC00, ELA, LAB, AFAPP, Okupazioaren Aldeko Batzarra, Donostialdeko Gaztetxeak, Gazte Asanblada eta Etxe Okupatuak, Jarrai, Zutik, EH, Teilatuka Etxebizitzaren Aldeko Gazte Ekimena, eta abar.

11 Ipar Euskal Herrian *Patxokia* bezalako okupazio esperientziak izan ziren arren, 90eko hamarkadako bigarren erdialdetik aurrera, oso arraroa zen *squatterik* egotea. 2003an sortu zen Ipar Euskal Herriko Gaztetxeen Koordinadora. Garai hartan sei gaztetxe ziren; batzuk Herriko Etxeak lagatakoak eta, besteak, errentan hartutakoak. Beraz, koordinadora horren bidez erantzun beharreko auziak oso bestelakoak ziren. Hemen, auzi garrantzitsu bat mahaigaineratzen da: legalizazioaren edota kogestioaren ondorio politikoak. Ez dago, ordea, horretan sakontzeko betarik.

12 Mugimendu horien aipamena egiten da okupazio edo *squatting* praktikaren goraldi bat eragin zutelako zenbait lekutan, baina, euskal lurretan, testigantzazkoa izan zen horien eragina.

13 Proletalgoak (espazioen) jabetzarako duen ezintasuna klase baldintzek eragiten diotela ulertuta, bere beharrak (erreproduktiboak nahiz politikoak) asetzeko aukera bakar gisa aurkeztzen zaio, legedi burgesarekin apurtuz, espazioetara sartzea. Lege burgesarekiko hausturatik sortzen diren espazioei deitzen zaie Langile Kontrolpeko Espazio, beti ere, espazioan aurrera eramaten den praktika langileriaren proiektu historikoarekiko zuzenean kontrajarrita ez badago (diskriminazio zapaltzaileak onartzen badira, adibidez), edo langileria guztia eskubide terminoetan unibertsalizatu badakioke.

ARGAZKIAK

ESPAZIOEN GA
LANGILE KON

**OKUPAZIOAREN
AURKAKO OFENTSIBAREN
AURREAN, ESPAZIOEN
GAINEKO LANGILE
KONTROLA ALDARRI**

Irudiak **Erraki**

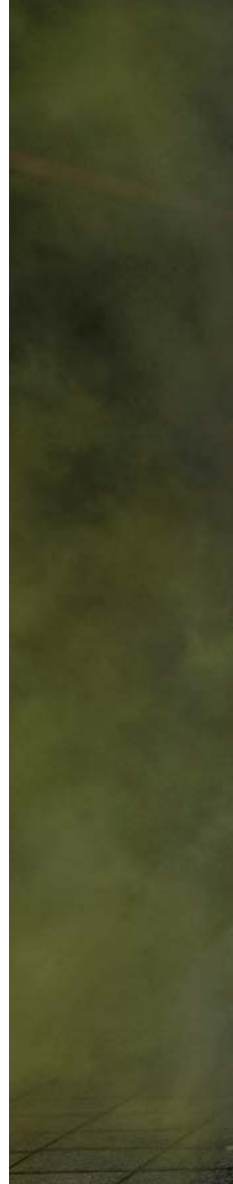

Okupazioaren aurkako ofentsiba salatzen duen abiatutako kanpaina politikoaren barruan, **Erraki Langileen Kontrolpeko Espazioen Babes Sareak** ehunka pertsona mobilizatu zituen urtarilaren 10ean Donostian eta Iruñean. «Okupazioaren erabateko ilegalizazio saiakera bat» martxan dela salatzen du Errakik, «eta aurre egiten ez bazaio, proletalgoaren sektore zabaletan eta mugimendu iraultzaile antolatuan ondorio ikaragarriak» izan ditzakeela; adibide modura aipatzen du «etxebizitzara sarbidean» nahiz «gune sozial, politiko eta kulturalengan» izan dezakeen eragina.

Manifestazioetan gogora ekarri zituzten desalojo arriskuan dauden Langile Kontrolpeko Espazioak eta, Iruñean, «zuen legea gure miseria» pankarta eskuetan zuten bi pertsona identifikatu zituzten polizia-indarrek.

ELKARRIZKETA

Gaztetxearen noranzkoa, xedeen arabera

Oier Salegi
Azpeitiko Gaztetxea

Bittor Altube
Abadiñoko Gaztetxea

Uxue Zamorano eta Markos Napal
Sugarra Gaztetxea (Lizarra)

Azken urteetan asko izan dira ateak ireki dituzten gaztetxe berriak eta, baita ere, noraezean zebiltzan espazioetan helburuak finkatu dituztenak eta proiektua horiek lortzera bidean norabidetu dutenak. Euskal Herriko hiru gaztetxetako lau kiderekin batu gara herri bakoitzean izandako bilakaera aztertzeko helburuarekin: Azpeitiko Gaztetxea (Oier Salegi), Abadiñoko Gaztetxea (Bittor Altube) eta Lizarrako Sugarra Gaztetxea (Markos Napal eta Uxue Zamorano).

Oier Salegi / Azpeitiko Gaztetxea

Zein izan da herriko gaztetxe edo gaztetxeen bilakaera?

Oier Salegi (Azpeitiko Gaztetxea) Azpeitiko Gaztetxeak aurtien hamasei urte bete-tzen ditu. Bilakaeraz hitz egiteko beharbada aipatu behar da gaztetxea lortzea asko kostatutako lorpen bat izan zenez jende asko inplikatu zela hasieran; hala entzun izan diegu hasieratik zeudenei. Gero, poliki-poliki normalizatzen joan zen kontua, eta gu hasi ginen garairako, sorreratik bost urtera edo, asanbladak ez ziren hain jendetsuak.

Ia hasieratik nahiko eskema antzekoa izan du urte gehienetan gaztetxeak antolaketari dagokionez. Aisialdiaz, komunikazioaz, azpiegituraz eta gazte problematikaz aritzen ziren lan-talde txikiak zeuden, eta gero talde guztietako kontuak jasotzen zituen asanblada orokorra edo talde eragilea deitzen dioguna.

Lehen urte haietan etxebizitzaren problematikari heldu zitzaion indarrez, esaterako. Kanpaina handia jarri zen herrian martxan. Dena den, agian, gerora izango genituen eztabaidetan ondorioztatzen genuenez, modu horretako kanpainak maila lokalean egiten zirenez eta ez zutenez sistemaren zapalkuntza modu hori osotasunaren baitan kokatzen, oso zaila zen horietatik benetako lorpenak edo emaitzak izatea.

Duela sei urtera arte edo modu horretan funtzionatu izan dugu, baina 2016an, oker ez banago, lan-taldeen egitura haustea erabaki zen. Horren ordez jendeak proiektuak proposatu zituen eta proiektu bakoitzerako behin-behineko lan-taldeak sortuko ziren. Modu horretan, lan-talde finkoen egitura zurruna hautsi nahi zen eta jendea interesen arabera lasaia gauza batzuetan edo besteetan inplikatu. Aldi berean, esaten zen lan-talde batekoak bestekoekin harremanak egiteko zailtasunak izaten zirela batzuetan, eta proposamen berriak hori aldatzea era lortu nahi zuen.

Kontua da antolaketa modu berriak ez zuela fruiturik eman, eta seguruenik gaztetxeak ezagutu duen urterik kaxkarrena izan zela. Telebista bat sortzeko proiektua sortu zen, baina ez zen aurrera irten eta frustrazio pixka bat sortu zuen horrek, eta gainontzean ez zen proiektu berri-rik. Horrek hein batean eragin zuena izan zen jende askok gaztetxea uztea (ez dakit ordena egokia hori den, edo jendeak gaztetxea utzi zuelako ez zuten egin proiektuek aurrera). Kontuak kontu, esango nuke gure belaunaldiari gaztetxearen «gidaritzaz» hartzeko unea iritsi zitzaigula orduan. Urte hartan hamar lagunetik behera bilduko ginen astero, eta nahiko profil berdinekoak ginen gehienok: Ezker Abertzale Ofizialetik bereizitakoak edo militatu gabekoak, eta sortzen ari zen Mugimendu Sozialistaren lehen urratsekiko interes handia genuenak. Ondorioz, marxismoaren inguruko mintegi eta abarrak egiten hasi ginen, eta zetozen urteetara begira apur bat perspektiba eta antolaketa moduak berregokitzen. Batez ere, lehen aipatu dudan gaiari lotuta agian, hau da, borrokak herri mailan eta modu partzialean planteatzen baziren, antzuak zirela edo ez zutela behintzat gauzak benetan errotik aldatzeko funtzioa betetzen. Egiten genituen mintegi eta eztabaidetan sistemaren osotasunari erreparatzen eta horrek zapalkuntza forma zehatzak nola gauzatzen zituen jabetzen saiatzen ginen. Hori gauzak planteatzerako orduan jauzi kualitativoa izan zela iruditzen zait.

Kontuan izan behar da Euskal Herri mailan ere politikoki mugimendu handiko urteak zirela, Ezker Abertzale Ofiziala bide instituzionalak lehenesten hasia zen, eta gazteon artean ezinegon nahiko orokortua ari zen sortzen. Horrek txoko ugaritan eramanez gintuen sistema kapitalistaren funtzionamenduaz eta gure posizioaz hausnartzera eta ikastera. Intuizioz bada ere, han genbiltzan guztiok jabetzen ginen politika egiteko modu berriak behar genituela, subjektua eta

«Kanpainak maila lokalean egiten zirenez eta ez zutenez sistemaren zapalkuntza modu hori osotasunaren baitan kokatzen, oso zaila zen horietatik benetako lorpenak edo emaitzak izatea»

Oier Salegi

helburu estrategikoak zehaztu, eta horietara ondoen egokitutako politika egiteko. Bestelako heldulekuen faltan, asko eta asko gaztetxeetan hasi ginen kontu horiei guztiei bueltaka.

Hurrengo urteak nahiko emankorrak izan direla esan daiteke. Ikaske-tengatik kanpoan zebilen jende de-zenteren etorrera izan zen orduan, eta perspektiba finduta edukitzeak jendea zertarako eta nola erakarri nahi genuen pentsatzen ere jarri gintuen. Komunitate nahiko indartsua sortu zen gaztetxearen bueltan, bai jende kopuru aldetik, bai politikoki kohesio handia zegoelako ere.

Ondorengo urteetan lan-talde finkoen egitura berrartu genuen, eta batez ere gazte problematikako lan-taldeak indar handia hartu zuen. Perspektiba politiko nabarmena eman zion talde horrek gaztetxeari, sortzen ari zen ildo sozialistari oso lotuta. Alabaina, talde haren perspektiba politikoak gaztetxearen eragiteko esparrua edo berezko esparrua (gazte problematikarena litzatekeena) gainditzin zuen, eta hortik sortu zen Krisiaren Seme-alabak taldea sortzeko (orain Urola Erdiko Kontseilu Sozialistan integratua) eta Esklabetako eraikina okupatzeko ideia. Azken finean, politika gaztetxe bati zegokiona baino modu integralagoan egiten genuen, eta ez zitzaigun ez zintzoena eta ez egokiena iruditzen gaztetxearen markarekin horretan aritzea.

Ondorengo urteetan gure belau-naldiko gehienak apurka-apurka gaztetxea utzi eta bestelako militan-tzia esparru batzuk bilatzen joan dira, eta gazte berri asko sartu da. Egun, esan daiteke 2000. urteaz geroztik jaiotakoak gehiago direla aurretik

jaiotakoak baino. Gaztetxea beti izan da militantzian hasteko leku egokia eta hala segi dezan saiatzin gara. Mintegien eta eztabaiden bitartez eta asko saiatzin gara hasiberriei interesa piztu eta gaztetxera erakarri dituen egonezin politikoa arrazionalizatzen. Ahalegin horiek gero fruituak eman dituzte.

Egiturari dagokionez aurtengo ikasturterako berriro aldatu da zer-txobait. Asanblada orokorrak gain, interesen arabera behin-behineko taldeak sortzea zen asmoa, eta ekintza kulturalaz hausnartu eta antolatzeaz arduratzen den taldea sortu da. Horrez gain, azpiegiturako taldetxoak hiru hilean behingo auzolan masiboak prestatzen ditu lana eraginkorrago egiteko, eta gainerako lan-taldetxoek GKSrekin batera herrian abiatu dugun dinamikarekin lanean dihardute.

Bittor Altube (Abadiñoko Gazte-txea) Abadiñoko Gaztetxea orain dela hogeita bi urte okupatu zen eta, gaur egun, herrian egonkortuta dagoen espazioa da. Nahiz eta espazioak hogeita bi urteko ibilbidea duen, duela zortzi urtetik gaur arteko ibilbideaz arituko naiz.

Gaztetxean duela zortzi urte ez zen jardunik ematen, geldi zegoen. Garai hartan, belaunaldi berri bateko kuadrilla bat sartu zen bertan eta, gaztetxea, egoteko toki gisa zabaltzen hasi zen. Gerora, belaunaldi inguru horretako beste gazte-talde batzuk hasi ziren bertaratzen eta herriko gazteei begira eskaintza kultural eta politikoa eskaintza ziren gazte-txearen bitartez.

Gaur egun jada herriko lagun-talde ezberdinetako gazteek osatutako

asanblada egonkor bat izatea lortu dugu, espazioa eta eskaintza landu eta kudeatzen duena. Jardun zabala egi-ten da herriari begira, bereziki herriko gazteei begira: aisialdirako eskaintza, eskaintza politikoa eta eskaintza kulturala.

Markos Napal (Lizarrako Su-garra Gaztetxea) Lizarran, guztira, lauzpabost gaztetxe izan dira. Lehen Nabarrerian okupatu zen pisu bat izan zen. Horrek ez zuen izenik izan. Pisua desalojatzearan kuartel zaharra oku-patu zuten, duela hogeita bost urte. Kuartela 2002 urtean desalojatu zuten gutxi gora behera eta geltoki alboan zegoen barrakoiak okupatu zen orduan. Barrakoiak soilik berrogeita zortzi ordu iraun zuen okupaturik. Azkena (gaur egungoaren aurretik), Pinupe Gaztetxea izan zen, ilegalki eraikitako txaleta. Txaleta bukatu gabe zegoen eta okupatu zutenek txaleta eraikitzen bukatu eta txukun utzi zuten. Pinupe Gaztetxea mendian kokatuta zegoen.

Gure belaunaldia bertan sartu ze-nean topatu genuen egoera ez zen oso ona izan. Jendea ez zen asko gerturatzin gaztetxera. Alde batetik, urrun zegoelako, eta bestetik, bertan zegoen azpiegitura oso mugatua zelako. Esate baterako, elektrizitatea behar baldin bazen antolatutako ekimen baterako (hitzaldi bat, kontzertu bat...) sorgailu elektrikoa eta beste hainbat azpiegi-tura lotu behar ziren. Oso gaztetxe po-lita zen baina zaharkituta zegoen eta ez zituen behar genituen baldintzak betetzen.

Horregatik, garaiko gaztetxe horrek gazte mugimendu sendo bat izateko bermeak betetzen ez zituela ondorioz-tatu genuen, eta beste espazio bat lor-

«Jardun zabala egiten da herriari begira, bereziki herriko gazteei begira: aisialdirako eskaintza, eskaintza politikoa eta eskaintza kulturala»

Bittor Altube

Bittor Altube /
Abadiñoko Gaztetxea

tzeko ideiarekin bueltaka hasi ginen.

Espazio berri horrek jende berria erakarri behar zuen. Azken finean, jende gehiagorekin proiektu gehiago atera ditzakezu aurrera. Eta, gainera, gaztetxe berri horrek buruan genuen azpiegitura izan behar zuen. Herriko gazteria motibatu behar genuen, esate baterako, militatzen hasteko.

Uxue Zamorano (Lizarrako Sugarra Gaztetxea) Erabaki hartatik jaio zen Sugarra Gaztetxea. Okupazioaren bitartez lortu zen eta aurten bi urte egingo ditu. Lizarrako Alde Zaharrean dago, erdigunean. Horrek eragina izan du proiektura hurbildu den

jende kantitatean eta belaunaldi berri gehiago batu dira proiektura. Gainera, aurreko gaztetxean zeuden azpiegitura gabeziak asko gaur egun ez ditugu. Adibidez, argi-indarra.

Nolakoa zen lehen eta nolakoa da gaur egun gaztetxearen inguruan dabilen komunitatea?

O.A. (Azpeitiko Gaztetxea) Gaztetxeak beti izan du komunitate izaera nire ustez. Ez agian beti komunitate politiko moduan, baina ordu asko pasatzen dira eta esperientzia asko bizi-tzen dira elkarrekin, eta hor dabiltzanak lagun izaten amaitzen dute. Dena

den, esan dudana moduan komunitate hori ez da beti politikoki kohesionatua izan. Lehen, esango nuke bai politikoki, eta bai gaztetxeak bete behar zituen funtzioei buruzko iritzian ere, aniztasun handiagoa zegoela, eta beraz, komunitate bat osatu arren eta ideia batzuk konpartitu arren (antikapitalismoa edo) bakoitzak gaztetxeari ematen ziona eta hortik espero zuena desberdina zela. Horrek ez du kentzen, ordea, hor oso lagun onak egitea edo komunitate izaera izatea.

Gerora, berriz, uste dut komunitatea politikoki kohesionatuago egon dela, eta horrek perspektiba jakin batean lana eraginkorrago egitea ekarri

***Uste dut komunitatea politikoki
kohesionatuago egon dela, eta
horrek perspektiba jakin batean
lana eraginkorrago egitea ekarri
du; perspektiba konpartitua bada
eta konpromisoa ere maila berekoa,
lanaren banaketa erreala eta
efizienteagoa baita***

Oier Salegi

du; perspektiba konpartitua bada eta konpromisoa ere maila berekoa, lanaren banaketa erreala eta efizienteagoa baita. Aldi berean, mugimendu politiko berri batean kokatzen hasi ginenean, gaztetxetik kanpo babes gutxi zegoen, eta horrek gure artean asko batzea eragin zuen.

Orain ere ez dugu, beharbada, gaztetxeko kide guztiok perspektiba politiko bera izango, baino nahiko orokorra da Mugimendu Sozialistarekiko atxikipena.

B.A. (Abadiñoko Gaztetxea) Esan dudan bezala kuadrilla bat hasi zen duela zortzi urte gaztetxean batzen. Herriari begira espazioak ez zuen irudi oso onik eta gerora antolatzen genituen gauzetan ez zen jende askorik agertzen. Herriko gazteei ere beldurra edo bertigoa ematen zien gaztetxera hurbiltzeak.

Gaur egun, pandemia garai honetan, egoera ez da onena izan, eta herriko gazte langileok nahiko txarto

egon gara askatasunei dagokienez. Horregatik, lanketa politiko bat hasi genuen, pandemia aurretik lantzen hasiak ginena, herriko gazte-kuadrilla ezberdinekin haien beharren inguruan hitz eginez. Uda honetan eskaintza kultural eta politikoa egin dugu, eta baita aisialdirako eskaintza ere. Oso emankorra izan da. Jada uda honetan sei-zazpi kuadrilletako gazteak batzen hasi gara Gazte Asanbladan eta badago jendea ere antolatzen ditugun ekimen guztietara agertzen hasi dena. Horrez gain, badago ere noizean behin gaztetxean parte-hartu eta antolatzen diren kontuetara hurbiltzen den jendea.

Esango nuke jadanik erreferentzia lortu dugula herrian. Koronabirusaren eta horren gestioaren ondorioz izandako egoera zailean antolatzen eta lan egiten jarraitzen jakin izan dugu, herrian erreferentzia handituz.

M.N. (Lizarrako Sugarra Gaztetxea) Nire belaunaldiari asko kostatu

zitzaion Pinupe Gaztetxean sartzea. Normalean nahiko gazte sartzen da jendea gaztetxean parte hartzera baina, gure kasuan, unibertsitatera joan ginen arte ez ginen sartzera ausartu. Nolabait sentitzen genuen gaztetxea ez zela gure profileko jendearentzako zeozer, baizik eta oso profil konkretu batentzako proiektu bat. Sentitzen genuen gaztetxea ez zegoela guretzako egina.

Unibertsitatearekin batera lotsa galdu genuen eta gaztetxean sartzera animatu ginen. Komunitate sendo bat ezagutu genuen bertan, mugimendu politiko bati oso loturik zegoena. Baina, nolabait, hura ez zen masa espazio bat eta ez zuen harreman handirik Lizarrako gazteriarekin.

U.Z. (Lizarrako Sugarra Gaztetxea) Gaztetxe berriaren bitartez Lizarrako gazteriarekin zati handiago batek parte-hartzen du proiektuan eta harremana jende askorekin egitea lortu da.

Orain, adibidez, Gaztetxeko Asanbladan, adin askotako gazteek hartzen dute parte. Hamasei urteko gazteak daude, baina baita hogeita bost urtekoak ere. Gainera, inguruko bizilagunekin erlazioa izatea lortu dugu, nahiko positiboa dena. Erronketako bat gaztetxea adin guztietako jendearentzako espazioa izatea da.

Gaztetxean parte hartzeko modu asko daude. Asanblada izatez oso handia da eta jende asko pasatzen da hortik. Bada gaztetxean egunero dagoena, horretarako prest dagoelako, eta bada ere hilabetean behin gaztetxera datorrena, eta modu horretan bere ekarpena egiten duena.

Asanbladaz gain beste eragile askok erabiltzen du espazio hau ekimenak antolatzeko, lanerako esparru gisa edota materiala gordetzeko.

Azkenik, jarri dezagun arreta gaztetxeen funtzio eta jardunean. Zein dira zuen herrietako gaztetxeen helburuak? Zertan datza proiektua?

O.A. (Azpeitiko Gaztetxea)

Gaztetxeak, batez ere, bi esparrutan diharduela esango nuke. Batetik, gazte problematika klase ikuspegitik lantzen dihardugu. Lehengo urtean hainbat saio egin genituen gazte langileok sistema kapitalistan betetzen dugun funtzioaz jabetzeko, eta horri eragiten dioten auzietan esku hartzen saiatzen gara. Gaztetxearen helburu politikoa, berez, gazte problematikak herrian dituen alderdi desberdinak ikertu eta, ahal den neurrian, horien aurkako borrokak martxan jartzea da. Aurtengo ikasturtean, esaterako, COVID-19aren aurrean agintari politikoak pandemiari ematen ari diren aterabidea salatzeak dinamika bat abiatu dugu GKSrekin batera; gazteon aurkako kriminalizazioa medio, kontrol soziala areagotzen eta pandemiari aterabide polizial bat ematen ari direla uste baitugu, osasun arazoari errotik heldu eta hura konpontzen saiatu beharrean.

Markos Napal eta Uxue Zamorano /
Sugarra Gaztetxea (Lizarra)

«Asanbladaz gain beste eragile askok erabiltzen dute espazio hau ekimenak antolatzeko, lanerako esparru gisa edota materiala gordetzeko»

Uxue Zamorano

Bestetik, gaztetxeak beti izan dira ekitaldi kultural askoren aterpe. Zentzu horretan, ardura dugu musika talde txikiei eta hainbat kultur proposamen berriri bidea irekitzen. Dena den, kultura ekitaldiak eta, oro har, ekoizpen artistikoa zer eta nola nahi dugun hausnartzea dagokigu. Garrantzitsua da gauzak antolatzen ditugunean zertarako, zer beharri erantzuteko eta zer ekarpen egiteko antolatzen ditugun pentsatzea. Bide horretan, aurtengo ikasturtearen lehen erdian hitzaldi ziklo bat antolatu genuen ekoizpen artistikoaz, kultur industriaz eta egungo testuinguruaz aritzeko. Eta bigarren erdian, hainbat kontzerturekin lotuta, azken urteotako Azpeitiko musika taldeen errepasoa eta musikaren eta politikaren arteko harremanaz aritzeko hitzaldi eta mahai-inguruak prestatzen dihardugu.

Dena den, gaztetxearen proiektua ez da bi alor horietara mugatzen. Bi funtzio nagusiak horiek izanik ere, inplizituki, gazteak militantzia-
ra gerturatu eta militantzia eskola bat izateko funtzioa ere betetzen du. Gutako gehienok, gaztetxean ikasi dugu lehenbizikoz ardurak hartzen, taldean lan egiten nahiz lanaren banaketak egoki egiten, behar den lekuan aurpegia ematen, eztabaidatzen, gai koiunturalei kritikoki begiratzen, azpiegitura lanak egiten... Garai bateko gaztetxeek zuten irudi marjinal eta narras hartatik urruti, gaztetxea gazte konprometitu eta ondo formatuak hezteko leku egokiena dela deritzot.

B.A. (Abadiñoko Gaztetxea)

Asanbladak agente politiko bat izan nahi du mundu berri baten eraikuntzan. Badakigu mundu berri hori ezin dugula maila lokaletik soilik eraiki, horretarako antolakuntza sare handi bat behar delako. Hala ere, problematikei maila lokaletik erantzunez eraikuntza horretarako kontzientzia sortzea dugu helburu, lan ideologikoaren eta eguneroko lan praktikokoaren bitartez. Bestalde, sozializaziorako agentea izan nahi dugu, guk nahi

dugun aisialdi eta sozializazio eredua helburu.

Orain kanpaina berri bat hasi dugu Abadiñoko Gazte Koordinadora Sozialistarekin batera, jabetza publikoaren problematizazioa mahaigaineratuz. Azken aldian, COVID-19 pandemiarekin, argi ikusi da Udaletxearen partetik izandako jarrera hainbat udal-azpiegiturekin. Berez publikoa den jabetza horren erabilera ukatu zaigu asanbladari, GKSri, beste hainbat eragileri... edota, adibidez, frontoira jokatzera joan nahi duen orori. Horren ondorioz, herrira zabaldutako kanpaina abiarazi dugu, jabetza publikoaren auzia problematizatuz agerian utziz sistema kapitalistan jabetza publikoa ez dela guztion jabetza, eta horien sozializazioaren alde eginez.

Horrez gain, asmoa dugu ostirale-tan aisialdirako egitaraua eskaintzeko, astero jarduera edo ekintzaren bat antolatuz.

M.N. (Lizarrako Sugarra Gaztetxea) Saiatzen ari gara gaztetxea masa espazio bat bilakatzen, batez ere militatzen hasteko aukera erraz bat izateko gazteek; lehen aukera hori irekitzeko. Gaztetxea gertu sentitu behar du gazteriak; lotsarik sentitu gabe etortzeko leku bat izatea nahi dugu. Espazio zabal bat eraikitzen ari gara, jendeak parte-hartu ahal izateko eta propio eta hurbil sentitzeko.

U.Z. (Lizarrako Sugarra Gaztetxea) Gaur egun martxan dugun proiekturik garrantzitsuenak Lizarrako Gazte Asanbladaren hogeita bosgarren urteurrena da. Iraila arte hainbat ekintza planteatu ditugu hilabetez hilabete.

Dinamikaren leloa *Gazte ginen gazte gara* da eta azpi-proiektu asko horren baitan barnebilduko ditugu. Esate baterako, dokumental bat ekoizten ari gara, hogeita bost urte hauek jasoko dituen, belaunaldi ezberdinetako testigantzen bidez. Urteurrenaren dinamika indarrarekin bukatzeko, irailerako, Gazte Egun bat dugu esku artean. /

Se acerca la distopía

Texto **Eneko Carrión**

«Tres periódicos me causan más miedo que mil bayonetas»

NAPOLEON BONAPARTE

„СВОБОДА“ БУРЖУАЗНОЙ ПЕЧАТИ

INTRODUCCIÓN

La importancia de la comunicación actualmente es indiscutible, por lo que entender cómo funciona y cómo moldea nuestras formas de pensar y actuar es de gran importancia. Todos sabemos que los medios de comunicación tienen un poder asombroso, pero desconocemos hasta qué punto nos influncian. Algunos de los ejemplos más destacados de los últimos meses están siendo las campañas mediáticas unidas a la pandemia o la ofensiva contra la práctica de la ocupación. No olvidemos que por muy racionales que seamos ninguno de nosotros está exento de ser influenciado por estos estímulos externos. Para entender cómo operan es importante comprender como funciona nuestro cerebro, el cual está dividido en tres áreas principales: la parte reptiliana se ocupa de las funciones más primitivas, es decir, de las que nos permiten sobrevivir, la segunda es la límbica y se ocupa de la parte de las emociones y por último está el neocortex, la parte que se ocupa del raciocinio y engloba aspectos tan importantes como la memoria y el lenguaje.

Todos los mecanismos que quieren influir en nuestra conducta buscan tener efecto en las dos primeras partes del cerebro, intentando dejar de lado el raciocinio. Los medios de comunicación abarcan diversos campos como la televisión, la radio, internet, redes sociales, cine, series... Y aunque parezca que hay una gran variedad todos ellos comparten muchos rasgos comunes y uno de los más importantes es la reducción de nuestra capacidad de raciocinio. La sociedad acelerada en la que vivimos provoca que la satisfacción de nuestros deseos deba ser inmediata, lo que genera una gran incapacidad a la hora de tener que profundizar y problematizar asuntos de gran complejidad. Según un estudio de Microsoft del año 2000 nuestra capacidad de atención era de unos doce segundos y hoy en día se estima que no prestamos atención durante más de ocho segundos ^[1]. De ahí el éxito de redes sociales como Twitter, Instagram o el mejor ejemplo de esta inmediatez, TikTok.

La nueva fase de acumulación que se intenta abrir obliga a cambiar muchos aspectos (jurídicos, productivos, culturales, institucionales, represivos...) y es ahí donde los medios de comunicación van a jugar un papel central

Todos estos mecanismos forman parte de un complejo entramado de mecanismos que actúan como controladores sociales y perpetuadores de la sociedad capitalista. Estos no pueden entenderse al margen del desarrollo capitalista y sus diferentes necesidades en cada fase histórica. La sociedad que nos rodea es concebida como una totalidad de relaciones sociales, prácticas culturales y modos de conocimiento configurados entorno al proceso de producción capitalista. Aunque el debate sobre el concepto de cultura es sumamente complejo, en este reportaje le haré referencia como la producción de un estilo de vida ^[2]. El debate sobre la reproducción ideológica en el capitalismo es tan importante como extenso y complejo, por lo que me limitaré a dar ciertas pincelas para que el lector comprenda mejor mi punto de vista y pueda investigar y profundizar por su cuenta.

La nueva fase de acumulación que se intenta abrir obliga a cambiar muchos aspectos (jurídicos, productivos, culturales, institucionales, represivos...) y es ahí donde los medios de comunicación van a jugar un papel central. Este reportaje es una breve aproximación a este sector estratégico, a sus funciones hoy en día y al posible desarrollo en los años futuros.

BREVE HISTORIA DE LA TECNOLOGÍA DE LA INFORMACIÓN

Las formas de pensamiento y manifestaciones ideológicas cambian como resultado de los cambios en la producción, pero no es un proceso unilateral ya que estas también influyen en la producción ^[2]. Este apartado es una breve aproximación al desarrollo de la tecnología de la información con el objetivo de que el lector entienda un poco mejor la historia de las tecnologías que utilizamos todos los días. El objetivo de este reportaje no es realizar una explicación de la historia de los sistemas de información, por lo que me he limitado a aportar ciertas fechas y apuntes significativos.

El desarrollo de la tecnología de la información ha ido de la mano de los que se daban en el campo productivo y bélico. Ya en 1440 con la creación de la imprenta aparecen las primeras formas de publicidad, pero los grandes avances comenzaron con la Revolución Industrial ^[1]. La creación del teléfono en 1876, de la radio en 1898 y de los tubos de vacío en 1906 fueron los avances más destacados durante mucho tiempo. Aunque el verdadero cambio y expansión llegó a partir de la Segunda Guerra Mundial. El desarrollo bélico y el tecnológico siempre han estado estrechamente relacionados, lo que deja en evidencia una vez más el carácter violento del orden social capitalista. Después de la guerra comienzan a aparecer los primeros ordenadores programables y los transistores, los cuales sentaron las bases de la microelectrónica. Años más tarde, en 1957 aparecería el circuito integrado, paso decisivo en el avance de este campo ^[3].

Con el paso de los años se fue mejorando la tecnología de fabricación, lo que facilitó su expansión y acceso. La década de los 70 fue un momento importante para la generalización y avance de las tecnologías de la información. En 1971 en Silicon Valley (California) se desarrolló el microprocesador, lo que podríamos definir como un ordenador

en un chip. A partir de esos años comienza una encarnizada carrera por el desarrollo y avance en este campo, cuyos máximos exponentes fueron Apple e IBM. Esto dio pie al desarrollo de una de las herramientas más importantes de nuestros tiempos, Internet. Aunque se creó antes, no fue hasta 1990 cuando gracias a una nueva aplicación llamada *world wide web* (lo que conocemos como *www*) se facilitó su acceso a amplias masas no formadas en este campo ^[3]. La expansión de la conexión vía wifi, los avances en conectividad de la mano de las redes (3G y 4G por ejemplo), y la generalización del uso de teléfonos móviles han cambiado totalmente el uso y la gestión de la información.

Todos estos avances, unidos a otros como los que se dieron en el campo de la optoelectrónica (fibras ópticas y transmisión por láser), abrieron la puerta a una interconexión mundial nunca antes vista. Esto ha cambiado casi todos los aspectos de nuestra vida, tanto en la economía, la cultura, las relaciones o el ocio. Sin esta tecnología no se podrían haber desarrollado los avanzados medios de comunicación que existen hoy en día. Pero este campo sigue avanzando y mientras seguimos intentando adaptarnos a los cambios que se han dado, aparece el 5G y van arcándose nuevos, como puede ser el caso de los ordenadores cuánticos ^[4].

HEGEMONÍA Y MEDIOS DE COMUNICACIÓN

Este apartado busca analizar la función que cumplen los medios de comunicación en el mantenimiento y perfeccionamiento de la hegemonía. Esta es concebida como la capacidad del bloque dominante de lograr la unidad social en la vida económica, cívica y cultural, entendida esta como una forma de consenso dependiente de múltiples factores. En este sentido los medios de comunicación cumplen una función central en el logro de esta unidad, en la que la clase explotada y oprimida interioriza y defiende los intereses de la clase enemiga ^[5]. Pero esto debe

El desarrollo bélico y el tecnológico siempre han estado estrechamente relacionados, lo que deja en evidencia una vez más el carácter violento del orden social capitalista

En este sentido los medios de comunicación cumplen una función central en el logro de esta unidad, en la que la clase explotada y oprimida interioriza y defiende los intereses de la clase enemiga

Los seis grandes grupos (Time Warner, Disney, NewsCorp, NBC Universal, Viacom y CBS) controlen el 70% del sector a nivel mundial. Son propietarios de unos 1.500 periódicos, 1.100 revistas, 2.400 editoriales, 9.000 emisoras de radio y 1.500 cadenas de televisión

entenderse como un proceso abierto e histórico, es decir, cambiante, en el que intervienen una infinidad de factores tanto objetivos como subjetivos. Este concepto hace posible pensar la dominación social no como una mera imposición mecánica del exterior, sino como un campo cambiante y contradictorio pero siempre bajo la lucha de clases ^[6].

La dominación en el orden burgués se da mayormente mediante dos tipos de aparatos (distinción meramente positiva): por un lado, el aparato represivo que abarca el gobierno, la policía, la cárcel y, en general, todos los sistemas de seguridad pública. Los desarrollos tecnológicos han posibilitado la aparición de complejos y sofisticados mecanismos de vigilancia y control, algunos exteriores como las cámaras de reconocimiento facial y otros interiorizados en nuestro día a día como los teléfonos móviles. Si observamos el contexto general vemos que los ciudadanos más vigilados son los estadounidenses con 15,3 cámaras por cada mil habitantes, seguidos por los chinos con 14, 4 y después Reino Unido (7,5) y Alemania (6,3) ^[1]. Por otro lado, estarían los diferentes mecanismos ideológicos. El estado no puede mantenerse únicamente haciendo uso de la violencia y la represión, por lo que requiere de otro tipo de mecanismos ideológicos que legitimen esa violencia y organicen el

consenso para mantener la paz social. Estos mecanismos incluyen la escuela, la familia, el sistema político, la iglesia, el conglomerado cultural y los medios de comunicación de masas ^[7].

J.B. Thompson explica las consecuencias y efectos de los aparatos ideológicos de la siguiente manera ^[8]:

«Los individuos dependen cada vez más de fuerzas económicas y sociales que quedan fuera de su control. Se sacrifican ante las enormes organizaciones de las que depende su supervivencia misma. Pierden la capacidad de ejercer un pensamiento crítico y la voluntad de luchar por un orden social alternativo. Se integran tan plenamente al orden existente que su espontaneidad, autonomía e individualización se reprimen o eliminan virtualmente».

THOMPSON, 1993, P.118

A todos estos mecanismos aunque de diferentes maneras, les une su función principal: la propagación de la ideología dominante, la cual abarca una inmensidad de ámbitos como los que ayudan a perpetuar la opresión de género, la nacional o la racial. Más allá de eso, cada medio defiende y promueve ciertas ideas, acordes a la fracción burguesa a la que representa y potencia. Esto se puede ver cuando los medios

critican ciertas posiciones proteccionistas de Trump, porque representan a una burguesía más librecambista. O cuando algunas buscan generar una cierta idea sobre China, con el objetivo de mantener la hegemonía del bloque estadounidense-europeo. En el siguiente apartado analizaré el monopolio de la información y los actores principales que lo ejercen.

MONOPOLIO DE LA INFORMACIÓN

«Lo que necesitas para controlar los medios de comunicación es una diversidad ostensible que oculte una uniformidad real»

JOSEPH GOEBBELS

Al igual que la tendencia a la centralización y concentración de capital, los medios de comunicación han seguido el mismo camino ^[9]. Sobre todo a partir de los años 90 esta se ha acelerado, lo que ha provocado que a día de hoy los seis grandes grupos (Time Warner, Disney, NewsCorp, NBC Universal, Viacom y CBS) controlen el 70% del sector a nivel mundial. Son propietarios de unos 1.500 periódicos, 1.100 revistas, 2.400 editoriales, 9.000 emisoras de radio y 1.500 cadenas de televisión. Este poder les da la capacidad de ele-

gir por nosotros qué vemos, sobre qué y cuándo discutimos, lo que provoca que concibamos la realidad de la forma que ellos deseen. En Europa, tenemos otros grandes grupos; el alemán Bertelsmann, la británica BBC, el italiano MediaSet (fundado por Silvio Berlusconi), los franceses Vivendi y Lagardère y el español Prisa. Grandes conglomerados tecnológicos como Google (que compró YouTube en 2006), Facebook (que ha adquirido WhatsApp e Instagram), Apple y Amazon (que compró el Washington Post en 2013) han decidió entrar en el sector audiovisual, lo que ha agudizado la tendencia a la concentración. La relación entre la banca y los medios siempre ha sido estrecha, pero la crisis ha supuesto un salto cualitativo, ya que algunos han pasado a ser dueños, lo que ha agravado la invisibilización de ciertos sucesos como los desahucios ^[10].

El Estado Español es un gran ejemplo de esta tendencia, lo que ha llevado a afirmar que existe un oligopolio en el sector. Mediaset y Atresmedia seleccionan lo que ve el 58% de la audiencia. Hay que tener en cuenta que durante el estado de alarma se han consumido, según el informe de Barlovento comunicación, una media de 278 minutos diarios (51 minutos más que el año pasado) de televisión y 167 minutos de Internet ^[11]. En la radio sucede lo mismo ya que cuatro grupos: Prisa (Cadena SER), la Iglesia Católica (COPE), Planeta (Onda Cero) y el grupo Godó (RAC1) deciden lo que escucha el 80% de los oyentes y controlan el 97% del mercado ^[10].

A nivel de Euskal Herria habría que destacar la creación de EITB, que comenzó a emitir ETB-1 en 1982 y ETB-2 cuatro años más tarde. En Iparralde se emite lo que France 3 tiene asignado al territorio sur ^[12]. EITB acabó el año 2018 con una media de 153.053 usuarios de eitb.eus, lo que supone una subida del 15% respecto al año anterior. Durante la pandemia, la audiencia no ha hecho más que crecer, llegando a un 28,2 de cuota de pantalla (unos 366.000

Aunque se pinte de crítico o alternativo, la lógica que subyace es la misma, el mantenimiento de la paz social en la sociedad de clases

espectadores) en el Teleberri de ETB-2 y del 10,5 en el de ETB-1 ^[13]. En lo que a la radio respecta, las emisoras del Grupo EITB (Radio Euskadi, Gaztea, Euskadi Irratia, Radio Vitoria y EITB música) sumaron 459.000 oyentes de lunes a viernes en Araba, Bizkaia, Gipuzkoa y Nafarroa ^[14]. Los datos dejan en evidencia la capacidad de influencia de estos medios, lo que repercute de manera directa a la hora de hacer política. Sobre todo EITB, como parte del conglomerado institucional del PNV y

Confebask, busca transmitir cierta cercanía y pertinencia con el objetivo de diferenciarse con los medios estatales y así conseguir dar más legitimidad a sus contenidos.

También habría que destacar cómo en los últimos años la izquierda soberanista comandada por EH Bildu ha realizado una apuesta por ser parte de esta institución. Con el objetivo de ganar votantes,

ha buscado aumentar su influencia en estos espacios como parte de su estrategia de ganar importancia dentro del orden institucional. Ejemplo de ello es la apuesta por el nuevo estatuto autonómico, la política respecto a la UPV o la aprobación de los PGE. Es importante remarcar que la política hoy en día se concibe como algo mayormente mediático y comunicativo, donde lo importante es lo que se comunica y no el contenido de lo que se hace.

Todos estos hechos no se pueden entender aisladamente, sino que son parte del nuevo consenso que ciertas fracciones quieren generar a partir del cese de la actividad de ETA, donde los derechos humanos o el rechazo a todo tipo de violencia serán centrales. Para ello será clave generar un relato socialmente aceptado de lo sucedido en los últimos 60 años, como pretende el programa educativo Herenegun. Otro ejemplo sería Ur Handitan, donde prima una óptica totalmente humanista que deja de lado las cuestiones políticas centrales para explicar las diferentes problemáticas sociales. Esto no hace más que aumentar la despolitización, sustituyendo el debate y el análisis político profundo por un relato simple y ampliamente aceptado por el sentido común. Aunque se pinte de crítico o alternativo, la lógica que subyace es la misma, el mantenimiento de la paz social en la sociedad de clases.

Es ahí donde los medios juegan un papel fundamental generando el contexto adecuado para aplicar las medidas represivas o justificándolas una vez aplicadas

Contra la barbarie capitalista la única salida que nos queda es la organización comunista

LA DISTOPÍA YA ESTÁ AQUÍ

Como se ha solido afirmar, la modernización capitalista no se limita a los aspectos meramente productivos, ya que estos se encuentran estrechamente relacionados con otros aspectos como los sociales o jurídicos. El aumento de la pobreza general obliga a perfeccionar los mecanismos ideológicos y represivos. Es ahí donde los medios juegan un papel fundamental generando el contexto adecuado para aplicar las medidas represivas o justificándolas una vez aplicadas. Parece que los datos serán centrales en el nuevo modelo productivo e institucional. Estos que día a día otorgamos mediante nuestros móviles o redes sociales son una gran fuente de negocio ya que son utilizados por gobiernos y empresas para mejorar las formas de venta, consumo o de control social. En la era digital en la que vivimos la gestión de la información se ha convertido en una gran fuente de productividad y poder, es decir, que se ha vuelto un elemento estratégico en el capitalismo ^[2]. Estos datos ayudarán a generar contenidos adaptados a cada uno, lo que aumentará la capacidad de influencia de los medios en nuestro comportamiento y sub-

jetividad. Todas estas medidas vendrán de la mano de campañas mediáticas para hacernos creer que estas vulneraciones de derechos son por nuestro bien, lo que se denomina como la estrategia de las tres S: salud, seguridad y sociedad. Ejemplo de ello son las aplicaciones creadas para supuestamente hacer frente a la pandemia, las cuales monitorizan nuestros movimientos y situación sanitaria. O la implementación en 75 países de sistemas de vigilancia avanzada (uso de inteligencia artificial), donde los principales proveedores son chinos, seguidos por la japonesa NEC y los estadounidenses IBM, Palantir y Cisco. Otro ejemplo a destacar, sería el de Mercadona, donde a finales de julio se dio a conocer que había instalado un sistema de reconocimiento facial en 40 de sus establecimientos ^[1]. Lo que parecía lejano e imposible se empieza a cumplir, nos acercamos a una sociedad más autoritaria y controladora. Se está abriendo un periodo de crisis y, por lo tanto, de reforma y modernización, lo que nos obliga a adaptarnos con rapidez ya que si no volveremos a sucumbir. Contra la barbarie capitalista la única salida que nos queda es la organización comunista. /

REFERENCIAS

- [1] Baños, P (2020). *El dominio mental. La geopolítica de la mente*. Ariel
- [2] Sierra, F (2020) *Marxismo y comunicación. Teoría crítica de la mediación social*. Siglo XXI.
- [3] Castells, M. (2001). *La era de la información: Vol. 3 Fin del milenio*. Madrid.
- [4] López, P (30 de julio de 2020) *Ordenadores Cuánticos: Todo lo que necesitas saber*.
- [5] Hall, S. (1981). *La cultura, los medios de comunicación y el efecto ideológico. Sociedad y comunicación de masas*, 357-392.
- [6] Martín-Barbero, J., & Martín, M. B. (1998). *De los medios a las mediaciones: comunicación, cultura y hegemonía*. Convenio Andrés Bello.
- [7] Poulantzas, N., & Claudín, F. (1980). *Estado poder y socialismo* (No. 320.1 P68).
- [8] Thompson, JB y Caviedes, F. (1993). *Ideología y cultura moderna teoría crítica social en la era de la comunicación de masas* (No. 320.5 T4).
- [9] Castells, M. (2009). *El Poder en la Sociedad Red in Comunicación y Poder*. Madrid: Alianza Editorial.
- [10] Barlovento Comunicación (2020). *Balance del consumo de Televisión durante el Estado de Alarma*.
- [11] Picazo, S (2019). *Grandes medios de comunicación: de quién son y a quién se deben*.
- [12] Hiru (2020). *La televisión en Euskadi*.
- [13] EITB (2020). *La audiencia se vuelca con el seguimiento informativo al coronavirus en EITB*.
- [14] EITB Media (2020). *459.000 oyentes para las radios de EITB, según CIES*.

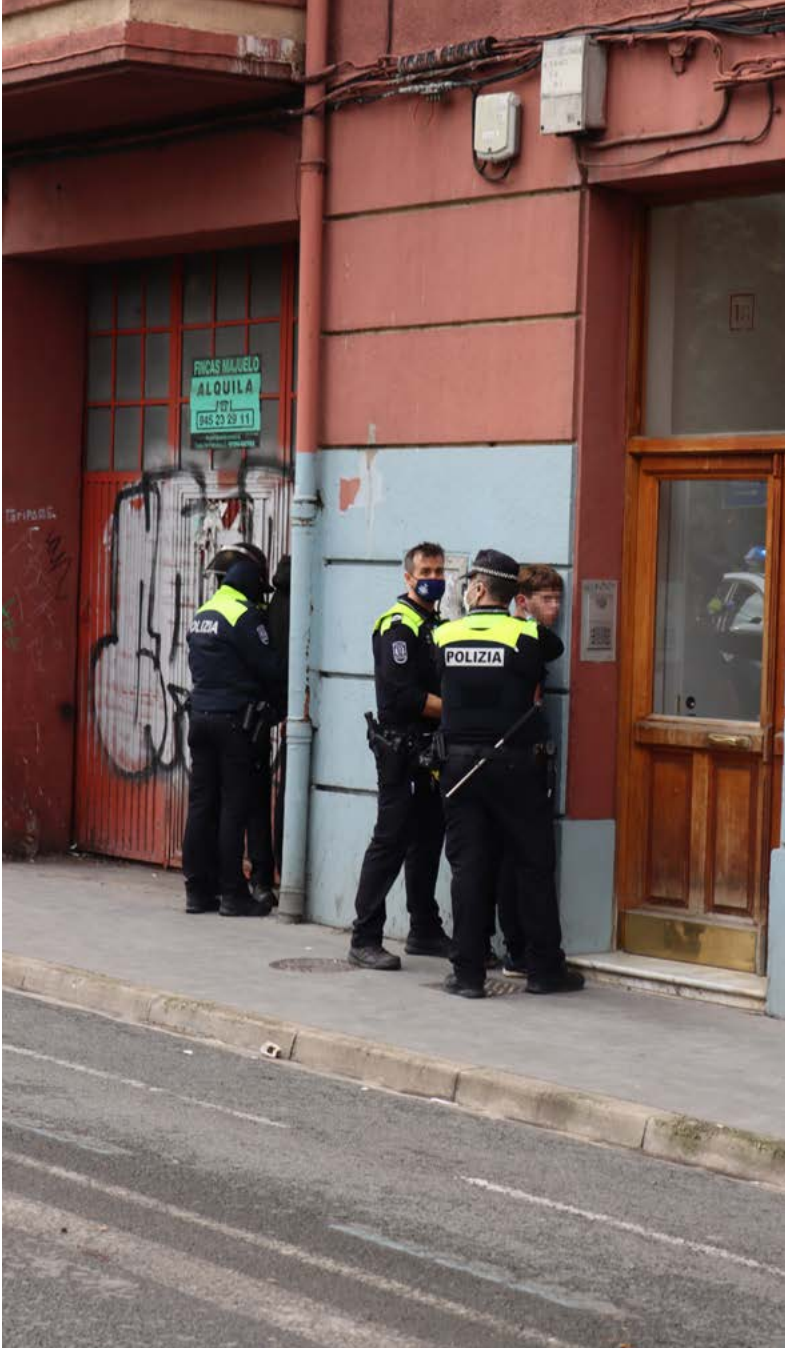
Birjabetzeko, antolakuntza

Irudiak **Beñat Etxebarria**

Gasteizko (Araba) **Etxebizitza Sindikatuak** uztailaren 3an jakinarazi zuen eraikin bat birjabetu zutela Los Herran kalean. Hala, «antolakuntza bidez, espazioa egokitu, elkartasunean oinarritutako elkarbizitza eraiki» eta 30 pertsona ingururen etxebizitza izan zen urtarrilaren 26an biolentziaz kaleratu zituzten arte. Polizia-indarrak goizean goiz bertaratu ziren eraikin ingurura, eta protesta egiteko elkartu zirenen aurka oldartu ziren. Ospitaleratuak, atxilotuak eta Atzerriartasun Bulegora eramanak izan ziren hainbat lagun. Egunean bertan eta hurrengo egunetan ehunka pertsona mobilizatu ziren Arabako hiriburuko kaleetan, etxegabetze guztiak gelditzea exijituz, «etxebizitza doakoa, unibertsala eta kalitatezkoa» aldarri.

ERREPORTAJEA

Jabetza pribatuaren defentsa estrajudiziala

Testua **Arteka**

Ez dago atzerabuelarik: aurrera doa azpian hartzen gaituen *Juggernauta*. Bizi-baldintzen etengabeko degradazio forman, miseria forman, hamaika ertz izan ditzakeen indarkeria forman. Eta, zalantzarik gabe, oinarritzkoenak diruditen bermeak ere ez dira berme basakeria kapitalistan, ez eta zinez bermatutako aukera. Ezta etxebizitza bera ere.

Hari zoro horretan, gero eta gehiagoren aukera bakarra da legeria burgesarekin haustea eta, aterpe bat ziurtatzeko, okupazioaren hautua egitea, edo egin behar izatea. Hortik jaio dira, erantzun modura, jabetza pribatuaren defentsa egin ahal izateko hamaika tresna berri. Unean-unean indarrean diren mekanismo burges formalek, nolabait, huts egiten dutenean, zirrikiturik irudikaezinenek hartzen dute indarra. Indarkeria forma berriak agertzen dira. Horixe da, hain zuzen, desokupazio enpresen sorrera.

Erreportaje honetan, Espainiako Estatuko desokupazio enpresen -bereziki, Desokupa modura ezaguna den enpresaren- inguruko hainbat zertzelada emango dira, mundu ilun eta lauso horren inguruko hainbat arrasto argitara ateratzeko. Besteak beste, aztergai izango dira lege-babesa, Desokupak esku hartzeko baliatzen dituen metodoak, Desokupak barne hartzen duen enpresa-konglomeratua edota enpresa horiek dituzten hainbat harreman.

LEGEDI BURGESAREN ITZALA, ETA BABESA

Judizioz kanpoko zerbitzuak saltzen dituzten segurtasun pribatuko enpresak dira desokupazio enpresak, eta horien artean ezagunena da Desokupa izenekoa. Prozedura judizialek izan ohi dituzten epeak –luzeagoak– saihesteko kontratatzen dira enpresa horiek, kaleratze estrajudizialak modu azkarrean egin daitezten. Horretarako ezinbesteko elementuak izan ohi dira indarra eta intimidazioa.

Intimidazioa eta indarra tartean izan arren, ordea, horrek ez dakar zuzenean jarduera horiek legaltasunetik kanpo egotea. Enpresa horiek behin eta berriz errepikatzen dute parametro guztiz legalen barruan gauzatzen dutela haien jarduna, eta izatez, hala da.

Espainiako Gobernuaren segurtasun pribatuari buruzko apirilaren 4ko 5/2014 Legeak arautzen ditu desokupazio enpresak Espainiako Estatuan. Hala, lege horrek zehaztutako muga barruan esku hartzen dute Desokuparen gisako enpresek, jarraian ikusiko ditugun legezko metodoak erabiliz:

- Intimidazio ez fisikoa darabilte. Gizonezko gihartsuak izan ohi dira enpresa horietako *matoiak*. Beldurra sortzeko asmoz, maizterren atearen aurrean edo eraikinaren parean egon ohi dira, atea irekiz gero, ezingo dutela berritoxi itxi pentsarazteko. Horrez gain, maiz bertaratzen dira etxearen inguruetara edo atarira, maizterrek haiek ikusteko eta presioa areagotzeko.

- Etxebizitzaren jabeak zehaztutako diru kopuru bat eskaintzen diete maizterrei, etxebizitza utz dezaten. Metodo horri dagokionez, bi auzi azpimarragarri daude. Batetik, metodo zehatz hori aplikatu ahal izateko, erosteko ahal-

Modu horretan, setio egoeran uzten dituzte maizterrak. Izan ere, kalera irteten badira badakite agian ezin izango dutela gero berriro sartu, eta aldatu egingo dietela ateko sarraila. Etxe barruan gordetzeko hautua egiten badute, ordea, hornidura bermatuko dietenak ezin izango dira eraikinera sartu

men nabaria behar dute kontratatzaileek –hutsik duten etxebizitzaz gain, kontuan izan behar dugu zerbitzu bakoitzak 2000-4000 euro arteko kostua duela, maizterrari eskainitako zenbatekoaz gain–. Bestetik, erabiltzen duten intimidazio estrategiak eta aldi berean ezartzen dituzten bestelako neurriek –jarraian ikusiko ditugunak– ez die dirua onartu eta alde egin beste irtenbiderik uzten maizterrei.

- Sarbide kontrolena da, haien hitzetan behintzat, gehien erabiltzen duten metodoa. Segurtasun pribatuaren inguruko legearen arabera, desokupazio enpresetako mertzenarioak gaituta daude, enpresak hala akreditatzen badu, eraikinaren barnera sartu nahi duten guztiei etxebizitzaren jabeak direla edo alokairuan daudela egiaztatzen duen lege-agiri bat eskatzeko. Modu horretan, setio egoeran uzten dituzte maizterrak. Izan ere, kalera irteten badira badakite agian ezin izango dutela gero berriro sartu, eta aldatu egingo dietela ateko sarraila. Etxe barruan gordetzeko hautua egiten badute, ordea, hornidura –janaria eta abar– bermatuko dietenak ezin izango dira eraikinera sartu, aurrez aipatutako agiri horietakoren bat erakutsi ezean. Metodo hori gauzatzeko baldintza bakarra da atariko presidenteak kontrol horiek egitea baimentzea desokupazio enpresari.

Aipatzekoa da talde horiek ez dutela inoiz eraso fisikorik egiten, zeharo legez kanpokoak bailitzateke halako esku-hartze oro; gainera, nahikoa zaie bestelako metodoekin. Gehienetan arte martzialetan trebatutako pertsonak osatzen dituzte enpresa horiek, eta horrek, delituaren larritasuna areagotu baino ez luke egingo, arma zuri bidez egindako erasoen kategoriaren barruan zigortzen baitira formakuntza hori duten pertsonak egindako eraso fisikoak.

Dena den, ez da horren argia talde horien izaera legala, luzea baita legez kanpoko prozedurak erabiltzen dituztela salatu duten norbanako eta gizarte-eragileen zerrenda. Kasu horien nolakotasunean eta zehaztapenetan sartu gabe, oro har, honako legez kanpoko prozedurak seinalatzen dituzte salaketa horietan: mehatxuak, maizterrak jakin gabe zaintzak egitea eta, maizterra etxetik atera eta une batez hutsik geratu denean higiezina haiek okupatzea, hornidura etetea legez kanpo, eta abar. Desokupak kontratatuta 2019-2020 artean Bartzelonan jardun zuten bi pertsonaren testigantza jaso zuen *Metro-poli Abierta* atariak ⁽¹⁾, eta haien arabera, gutxienez birritan izan zuen enpresak polizia-agente baten laguntza. Poliziaz erbitzutik kanpo zegoela esku hartu zuen bi etxe-kaleratze gauzatzeko.

GENEALOGIA BATEN ARRASTOAK

Daniel Esteve da, Desokupa enpresaren sortzaileen artean, sona mediatiko handiena izan duen bozeramailea –segurtasun pribatuan, hainbat negozioetan eta arte martzialetan trebatua aurretiaz–. 2016an sortu zuten marka komertziala, ordutik gutxienez 5.600 kaleratzetan esku hartu duena. Beren hitzetan, «Espainiako Estatuaren segurtasun indarrek gomendatutako enpresa bakarra» ⁽²⁾ dira sektore horretan. Talde operatiboak dituzte Estatuaren lurralde osoan, tartean, Hego Euskal Herrian. Joan den urtearen amaieran 95 lagun zituzten kontratatuta. Estevek aitortu izan duenez, zenbait egunetan hamahiru probintzian aritu izan dira aldi berean. Horretarako, esku-hartzeak gauzatzen dituen talde bakoitzak bere buruzagi propioa du, Esteveren konfiantzazko gizonen bat, aginte zentralarekiko autonomia operatiboarekin. Dena den, «kasu zailenetan, mediatikoenetan edo bortitzenetan», hark zuzenean esku hartu nahi izaten duela adierazi izan du enpresaburuak ⁽³⁾.

Enpresa abarkatzaile erraldoi bat baino, konglomeratu korporatibo zabalago baten parte da Desokupa. Izan ere, arduradun nagusiak eta haiekin negozio gehiago partekatzen dituzten pertsonak beste hainbat enpresetako goi-karguen artean agertzen dira. Bartzelona (Herrialde Katalanak) ingu-

ruan ardaztutako sozietate mugatuak dira guztiak, denbora-tarte bertsuan sortuak eta, maiz, administrazio-kargudunak zein egoitzak partekatzen dituztenak. Zenbait kasutan, negozio-esparru nahiz funtzio berberak betetzen dituzten enpresak dira, gainera. Era-kunde horien zerrenda ⁽⁴⁾ eta bakoitzaren ezaugarriak azaldu ahala, Desokupa negozio-egitura konplexuago baten filiala dela identifika dezakegu, haren sortzaileek mediatikoki esleitu nahi dioten kontakizun boluntarista espontaneoaz gezurtatuz eta atzetik duen enpresa-estrategia kontzientea agerian utziz.

- Brownie Real Estate SL: Esteve bera higiezin enpresa horren kudeatzailea da 2017ko irailetik. Enpresak Bartzelonako (Herrialde Katalanak) Balmes kalean du egoitza.

- Conciencia y Respeto 1970 SL: Sozietate mugatuko enpresa hau etxebizitzan jabea laguntza-zerbitzuak eskaintzeaz, higiezin enplegatuak eta lursailen administrazio zein kudeaketaz arduratzen da. Fernando Jacobo Lasasoa Huch da arduradun nagusia 2017ko abuztutik, Esteve ordezkatu baitzuen. Erakundearen egoitza Brownie Real Estate-k Balmes kalean duen berbera da. Lasasak Bartzelonako lau enpresatan ditu kargu gorenak, hala nola, bidaia-agentzia batean, higiezin salerosketan nahiz erreforman aritzen den beste erakunde batean, okintzan eta eraikuntza sektorean. Conciencia y Respeto 1970 SL erakundeak ondoko marka komertzialak erabiltzen ditu: Desokupa, Desocupa, Desokkupa eta Desblokea.

- Coexistence & Respect SL: Eraikuntza, instalazio eta mantenu lanetan aritzen da honako enpresa hau ere. Esteve zein Lasasak zuzendaritza-karguak dituzte 2014tik, eta Bartzelonako Ecuador kalean dago kokatuta.

- Newton Innova SL: Ehunka korporaziotan goi-mailako karguak izan dituen Raul Pons Serraclarak diskotekak kudeatzeko 2010ean sortutako enpresa da, eta Esteve izan da kudeatzaile bakarra.

- La Isla Fighting Championship SL: 2014an sortutako enpresa honetan ere administrari bakarra dugu Esteve. Borroka kirol ikuskizunak antolatzeaz eta sustatzeaz arduratzen da.

- Entendimiento Sumisión Anastrofe SL: Lasasaren enpresetako bat da, higiezin eraikuntza, promozioa, administrazioa eta esplotazioa bultzatzen dituen, eta 2017an sortutakoa. Negozioak Ecuador kalean du egoitza, Coexistence & Respect SL taldearekin batera.

ESKARIAREN ATZEAN

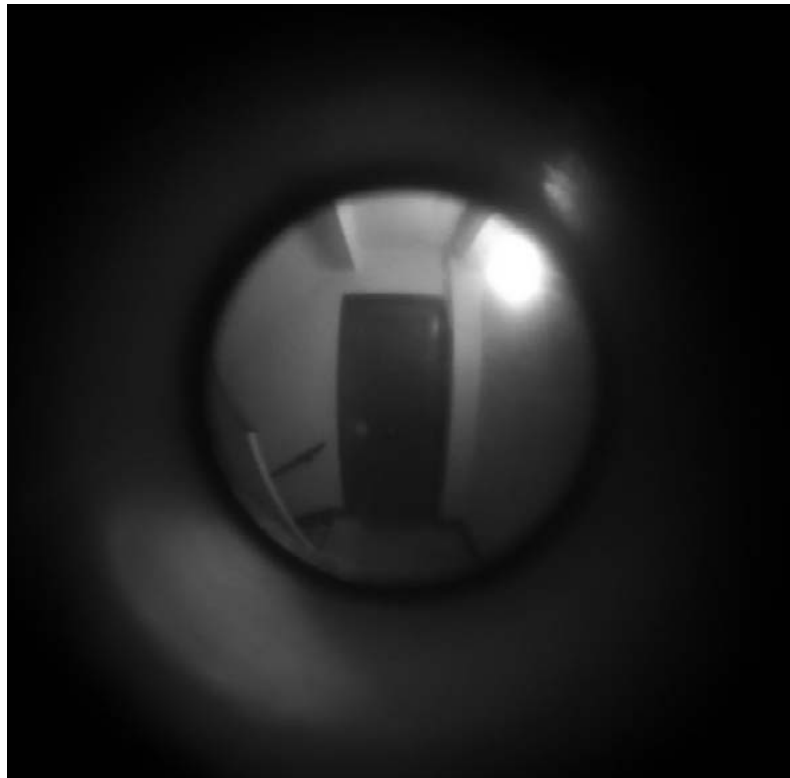
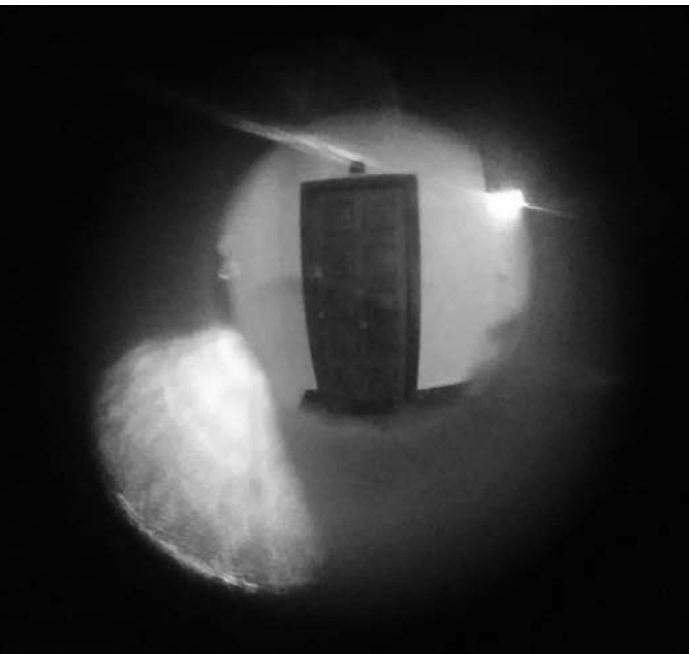
2016. urtean hasi ziren esku-hartzeak gauzatzen. Garai hartan, finken salerosketan jarduten zuten jabe handien edota higiezin enpresen jabetzako higiezinetan egin zituzten horiek husteko lehen lau saiakera dokumentatuak, eta inola ere ez partikular edo familia baten jabetzakoetan, eurek dioten bezala. MK Premium, Norvet Property, Univness edo Korsal Project dira, hainbat etxebizitza berreskuratzeko asmoz, Desokuparen zerbitzuak kontratatatu zituzten aurreneko jabeak ⁽⁵⁾.

MK Premiumen kasuan, Desokupa kontratatatu zuen La Clota izeneko lursaila husten saiatzeko, Bartzelonako Horta-Guinardó barrutian. Beste zenbait operazioen artean, MK Premiumek Can Sesenta eraikinaren salmenta polemikoa kudeatu zuen, Raval auzoan, Clamarc SL-ren (Jäger & Pachowiak inbertsio funts alemaniarrena) eta Bartzelonako Udalaren arteko bitartekaritza-lanetan. Udalak sei milioi euroren truke erosi zuen azkenean. Desokupako abokatua higiezin elitearen ekitaldi eksklusiboren batean ere ikusi izan dute, Bartzelonako Diagonal etorbideko Engel & Völkersen egoitzan. Enpresa hori munduko erraldoietako bat da prezio altuko higiezin bitartekaritza, 668 milioi euroko diru-sarrerak izan baitzituen 2016 eta 2017 artean, 1.200 jabetzarekin eta 250 agente higiezinekin. Merkatu-hobi zabala topatu du Bartzelonan bereziki.

Desokupak arrakasta izan zuen lehen kasu dokumentatua izan zen Can

**Talde operatiboak dituzte
Estatuaren lurralde osoan,
tartean, Hego Euskal
Herrian. Joan den urtearen
amaieran 95 lagun zituzten
kontratatuta. Estevek aitortu
izan duenez, zenbait egunetan
hamahiru probintzian
aritu izan dira aldi berean**

Dimonikoa, 2016ko apirilean hustutako eraikin bat, hain zuzen ere. Hasiera batean, bertan behera utzitako finka handi bat zirudien, Bartzelonako Gracia auzoaren erdigunean degradazio-prozesu betean zegoena. Baina hiriko barruti horrek alokairuaren prezioan urtez urte izandako bilakaerari erreparatzen badiogu, igoera nabarmenenarekin egiten dugu topo. 2017ko otsailean, adibidez, %22,1eko gorakada izatera heldu zen, aurreko urteko hilabete berdinarekin alderatuz gero ⁽⁶⁾. Gainera, prezioen eskala 2010etik 2020ra jarrita, 2016 inguruan ikus daiteke alokairuaren prezioaren igoera esponentzialena, Desokuparen sorreraren urte

Horra hor Desokuparen funtzioa, alegia, merkatuaren fluktuazio koiunturalen abiaduran molda ezin daitezkeen lege erreformen hutsuneak betetzea, burgesia monopolistaren mesedetan

berdinean.

Can Dimoniko desalojora itzulita, Desokupak eraikina legez kanpo hustu eta hurrengo egunean, Norvet higiezin agentziak proiektu berri bat iragarri zuen: 45 eta 100 metro karratu arteko zortzi apartamentu, teknologia adimendunarekin, igerilekuarekin eta lorategiarekin. Alokairuen prezioak gora egiten duen testuinguruan, higiezin sektoreko inbertsore espekulatzaileri errentagarriak ez diren bizilagunak ahalik eta azkarren kanporatzea interesatzen zaiela ondoriozta daiteke. Horra hor Desokuparen funtzioa, alegia, merkatuaren fluktuazio koiunturalen abiaduran molda ezin daitezkeen

lege erreformen hutsuneak betetzea, burgesia monopolistaren mesedetan.

ESKUAK

Talka-indar handia galdegiten duen jarduera da Desokuparena. Horretarako, arte martzialetan, segurtasun pribatuan edota paramilitarismoan aritutako pertsonak hautatu eta kontratatzen dituzte. Estevek berak ere, hein batean, profil hori betetzen duen arren, badira ezaugarri horiek nagusiak baino modu nabarmenagoan biltzen dituztenak, faxistak tarteko. Ernesto Navas Palacin boxealaria ⁽⁷⁾, adibidez, etxe-kalartzeetan aritu izan den gizonetako bat da. Hitleriar Gaztediaren besokoa daruma tatuaturik ezkerreko besoan, eta sabelean, berriz, Rudolf Hess Hitlerren ordezkari militar eta Alderdi Naziko goi-karguaren izena. 2000ko hamarkada hasieran zenbait eraso faxista egitea leporatu izan diote, hain zuzen, komunista gazteei labanarekin eraso egitea. Navasek boxeo-gimnasio batean egin zuen topo Estevekin eta Jivko Ivanovekin. Azken hori ere Desokupako mertzenarioen artean dago, eta Europa Ekialdeko hainbat milizia ultraeskuindarretako kide izan da, antza ⁽⁸⁾. /

ERREFERENTZIAK

1. metropoliabierta.com/informacion-municipal/sucesos/desokupa-policia-desajolos-desahucios_28256_102.html
2. desokupa.com
3. youtube.com/watch?v=EwIU6DWlpmk
4. stopdesokupa.noblogs.org/desokupa/empreses-vinculades
5. diagonalperiodico.net/global/32047-aliados-desokupa-em-la-sombra.html
6. idealista.com/sala-de-prensa/informes-precio-vivienda/alquiler/cataluna/barcelona-provincia/barcelona/gracia/historico
7. stopdesokupa.noblogs.org/desokupa/ernesto-navas-palacin
8. stopdesokupa.noblogs.org/desokupa/jivko-ivanov

Argitaraturik
2021EKO OTSAILEAN
EUSKAL HERRIAN

Koordinazioa, Erredakzioa eta Diseinua
GEDAR LANGILE KAZETA

Web
GEDAR.EUS

Sare sozialak
TWITTER **@ARTEKA_GEDAR**
INSTAGRAM **@ARTEKA_GEDAR**
FACEBOOK **@ARTEKAGEDAR**

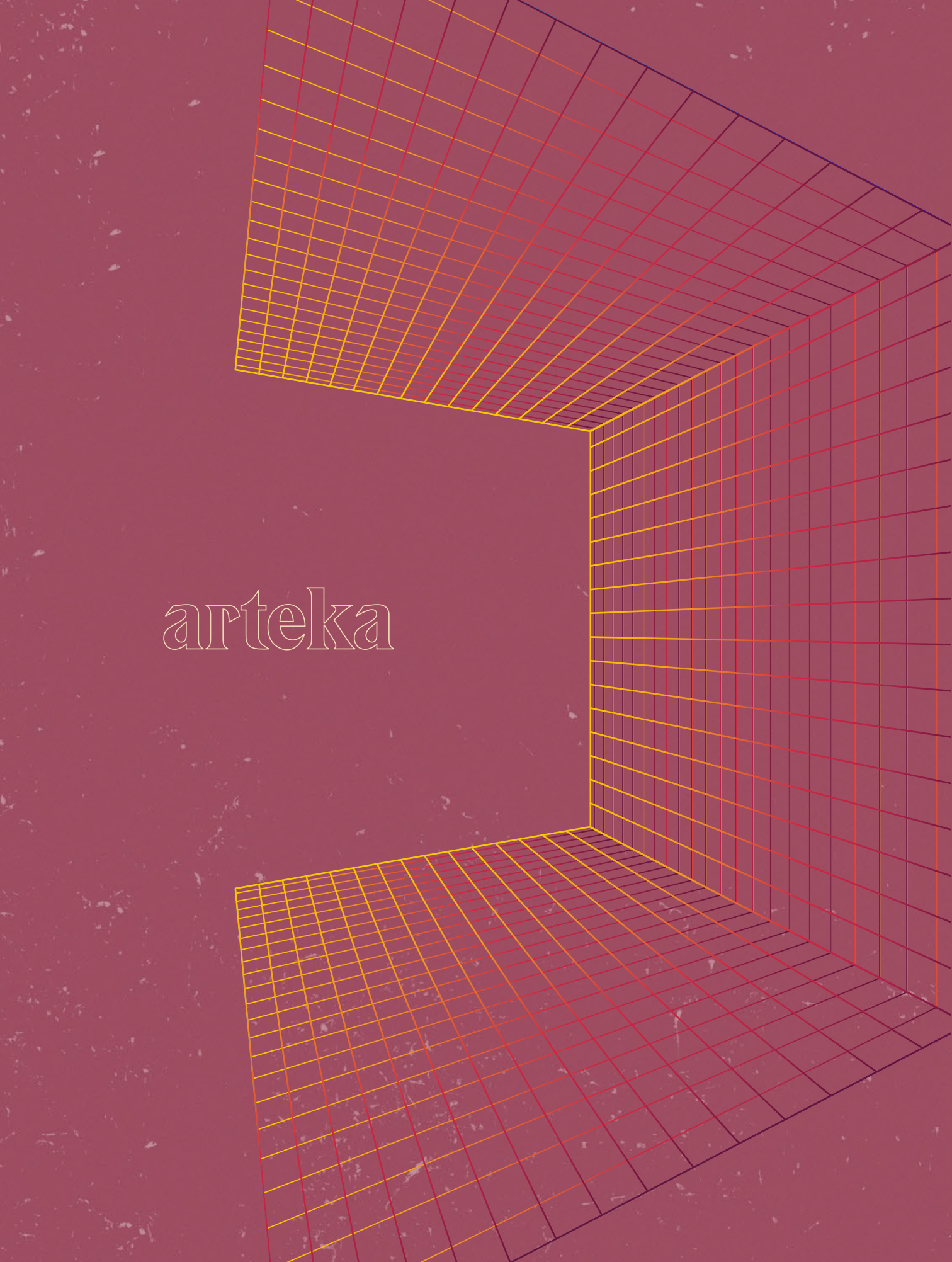
Harremanetan jartzeko
HARREMANAK@GEDAR.EUS

Harpidetza egiteko
GEDAR.EUS/HARPIDETZA

Lege gordailua
SS-01360-2019

Lizentzia

arteka